

نمونه شماره شش	
الف. عنوان برنامه	هویت محله‌ای
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>هویت لایه‌ها و سطوح متفاوتی دارد. برخی برای هویت لایه‌هایی مانند هویت شخصی، هویت خانوادگی، هویت محلی و هویت ملی و ... در نظر گرفته‌اند. احساس تعلق خاطر و دلبستگی به محله و محل سکونت و داشتن تعهد به آن، چیزی است که از آن به عنوان هویت محلی یا محله‌ای می‌توان یاد کرد. با شکل‌گیری چنین تعلق و تعهدی شهروندان جامعه در جهت دیگرخواهی، مشارکت و توجه به مسائل اجتماعی سوق می‌یابند و از آسیب‌ها و ناهنجاری‌های محیطی کاسته می‌شود. هویت محله یا محلی دارای ابعاد شناختی، احساسی و رفتاری است. میزان شناخت فرد در ابعاد مختلف تاریخی، جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی و ... از محله خود نقش قابل توجهی در کمک به تکوین هویت محلی دارد. منطق اصلی این برنامه عبارت است از کمک به شکل‌گیری هویت محله‌ای در دانش‌آموزان بر اساس شناخت دست اول و تجربه حضور در بخش‌های مختلف محلی که در آن زندگی می‌کنند (یا مدرسه‌شان در آن واقع شده است). به عبارت دیگر هر سه سطح شناخت، احساس و رفتار در تجربه حضور میدانی در بخش‌های مختلف محله به درجات خوبی شکل می‌گیرد. عجین کردن این تجربه مستقیم با هنر (نگارش سناریو، تهیه فیلم، ساخت ماکت و تولید نقشه، ...) نیز بر عمق بخشی به فرایند تکوین هویت خواهد افزود. به طور خلاصه می‌توان گفت این برنامه به دنبال آن است که چگونه می‌توان به شکل‌گیری هویت محله‌ای در دانش‌آموزان کمک کرد.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش‌آموزان باید بتوانند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ طرحی (برای مثال سناریویی برای تهیه فیلم یا نقشه‌ای) به منظور بازنمایی محله‌ای که در آن زندگی می‌کنند (یا مدرسه‌شان در آن واقع شده است) تهیه کنند، به گونه‌ای که ابعاد جغرافیایی، کالبدی، تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی آن را نمایش دهند. ■ طرح تهیه شده را با رعایت مباحث زیبایی شناختی و هنری اجرا کنند (برای مثال با استفاده از تلفن همراه/ دوربین، فیلمی کوتاه (۳ تا ۵ دقیقه‌ای) یا مجموعه تصاویری تولید و تدوین کنند یا برنامه‌ای برای تور محله گردی، متناسب با افراد با علائق و سلايق مختلف تهیه کنند یا ...).
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ ابتدا دانش‌آموزان باید فهم کلی از عناصر مقوم و متمایز کننده یک محله (مانند حدود و ثغور جغرافیایی، تاریخچه و آثار و ابنیه تاریخی محل، فضای کالبدی، مشاغل و مراکز مهم سیاسی، تجاری، فرهنگی، آموزشی، ...) کسب کنند. ■ در گام بعدی دانش‌آموزان باید به صورت فردی یا در گروه‌های کوچک بازدید میدانی از بخش‌های مختلف محله خود داشته باشند و ایده‌هایی برای نوشتن سناریو/ طرح خود کسب کنند. ■ سناریو/ طرحی برای بازنمایی محله خود بنویسند. در این مرحله باید طرح کلی کار مشخص شود. برای مثال در سناریو باید آغاز، میانه و پایان فعالیت‌ها، مکان و زمان آنها معین شود. یا در صورتی که دانش‌آموزان تصمیم به طراحی نقشه

<p>خدمات شهری از محله خود بگیرند باید تصمیم بگیرند که چه مکان‌هایی به همراه چه اطلاعاتی برای تولید نقشه خدمات محله خود نیاز دارند.</p> <p>■ سناریو یا طرح نوشته شده می‌تواند زاویه دید و رویکردهای متفاوتی داشته باشد. برای مثال در زاویه دید گردشگری و تفریحی، محوریت سناریو نشان دادن جاذبه‌های گردشگری-تفریحی محله است. در حالی که زاویه دید آسیب شناسانه نگاه به معضلات و مسائل اجتماعی، محیط زیستی و ... محله را دنبال می‌کند. همین‌طور ممکن است برخی از دانش‌آموزان زاویه دیدشان ارائه اطلاعات مورد نیاز شهروندان محل باشد. در هر صورت دانش‌آموزان در این مرحله طرح کلی که در مراحل بعدی آن را اجرا می‌کنند، مشخص خواهند کرد.</p> <p>■ در این مرحله باید برای سناریو/طرح نوشته شده، با حضور در بخش‌های مختلف محله، فیلم، عکس و اطلاعات جمع‌آوری کرد و با افراد محلی و مطلع مصاحبه انجام داد. البته در خلال تهیه فیلم و عکس و ... ممکن است لازم باشد در سناریو/طرح تهیه شده تغییراتی داد و متناسب با شرایط و فرصت‌های پیش آمده ایده‌های جدید در کار وارد کرد.</p> <p>■ در گام پایانی باید فیلم‌ها، مصاحبه‌ها، عکس‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده را ویرایش و تدوین کرد و قالب هنری مناسب به آن داد. برای مثال موسیقی متن، تیتراژ و ... برای فیلم تهیه کرد.</p>	
مطالعات اجتماعی، فارسی و هنر	ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی
دامنه و وسعت این کار می‌تواند خیلی محدود یا بسیار گسترده باشد و این موضوع چگونگی اجرا را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در صورتی که بتوان با شوراهای محل یا فرهنگ‌سراهای محله هماهنگ کرد می‌توان با جلب حمایت آنها جشنواره‌ای با عنوان محله از دید دانش‌آموزان برگزار کرد.	ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا
<p>■ دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی تا پایه نهم دوره اول متوسطه، به صورت انفرادی یا گروهی می‌توانند در این برنامه شرکت کنند.</p> <p>■ مبنای تشکیل گروه می‌تواند گروه‌های دوستی باشد. به‌علاوه می‌توان از دانش‌آموزانی که هر کدام در بخش‌های مختلف یک محله زندگی می‌کنند تشکیل گروه داد تا اطلاعات آنها مکمل یکدیگر شود.</p> <p>■ می‌توان دانش‌آموزانی با توانمندی‌های مختلف در ترکیب گروه قرار داد. برای مثال دانش‌آموزی با مهارت اجتماعی خوب و برقراری ارتباط برای امور هماهنگی و انجام مصاحبه‌ها و گفتگوها، فردی با مهارت عکاسی و فیلمبرداری، دانش‌آموزی با توان ایده‌پردازی و نگارش سناریو، دانش‌آموزی با مهارت کار با نرم افزارهای ویرایش فیلم و عکس و ... .</p> <p>■ اندازه گروه می‌تواند بین ۷-۳ نفر باشد.</p>	چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه

<p>بازدید میدانی در گروه‌های کوچک، کار عملی</p>	<p>ج. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>■ امکانات لازم عبارت است از: دوربین فیلمبرداری یا تلفن همراه با قابلیت عکاسی و فیلمبرداری و برخی نرم افزارهای کامپیوتری متداول برای تدوین عکس و فیلم. در صورتی که دانش‌آموزان تصمیم به ساخت ماکت محله گرفتند، مواد و وسایلی متناسب با جنس و ویژگی‌های ماکت مورد نیاز است.</p> <p>■ دانش‌آموزان باید امکان حضور در بخش‌های مختلف محله خود و انجام مصاحبه‌ها و تهیه فیلم و عکس را داشته باشند.</p> <p>■ بخشی از برنامه (همفکری درباره انجام کار، نگارش سناریو، ...) نیز در مدرسه یا خانه انجام می‌شود.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>تیمی از معلمان مطالعات اجتماعی (برای اطلاعات محیطی)، فارسی (برای راهنمایی درباره نگارش سناریو) و هنر (برای ابعاد هنری تولید فیلم کوتاه یا ساخت ماکت) و ریاضی یا فرد مطلع درباره نرم افزارهای کامپیوتری تدوین فیلم و عکس.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>■ انتظار می‌رود در پایان دانش‌آموزان نقشه، فیلم، مجموعه تصاویر، ماکتی و ... برای نمایش محله خود ارائه کنند.</p> <p>■ ارزیابی محتوایی و هنری فیلم/نقشه/ماکت/... تهیه شده ملاک بررسی خواهد بود.</p> <p>■ حتی می‌توان کارکرد و مفید بودن آثار تولید شده را هم به عنوان ملاک مد نظر قرار داد. برای مثال یک نقشه خدمات شهری محله باید مهم‌ترین مکان‌ها یا خدمات مورد نیاز شهروندان محل را با قابلیت استفاده آسان و سریع از آنها نشان دهد.</p> <p>■ تشخیص خوب مسائل و مشکلات محله نیز می‌تواند از ملاک‌های ارزیابی برای آن دسته از تولیدات و آثاری باشد که نگاه انتقادی و آسیب‌شناسانه به محله داشته‌اند. در این صورت تلاش برای رفع مسئله‌های بارزی که در محله احساس می‌شود و انعکاس فعالیت‌هایی که در این راستا صورت گرفته است، می‌تواند یکی از ملاک‌های مهم ارزیابی از این پروژه باشد (بازیافت، پارک کردن دوبله در جلوی مغازه‌ها، مغازه‌هایی که از امکانات خاص بهره می‌برند مثل نمایشگاه‌های ماشین و ...)</p> <p>■ در صورتی که دانش‌آموزان برنامه تور محله‌گردی طراحی کرده باشند، دلایل انتخاب مکان‌ها و توجه به گروه مخاطبان این تور می‌تواند به عنوان ملاک ارزیابی مورد توجه قرار گیرد.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره هفت	
الف. عنوان برنامه	صبحانه و الگوهای تغذیه‌ای دانش‌آموزان
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>صبحانه یک وعده غذای اصلی و مهم برای همه و به‌ویژه برای دانش‌آموزان محسوب می‌شود. با این حال به نظر می‌رسد صبحانه بیشترین وعده غذایی است که توسط دانش‌آموزان حذف می‌گردد. متأسفانه بسیاری از دانش‌آموزان به دلایل مختلف عادت به خوردن صبحانه خوب و کامل ندارند و والدین به ناچار کیک و تنقلات متنوعی تهیه می‌کنند و در کیف آنها می‌گذارند و یا پولی برای تهیه این گونه خوراکی‌ها به آنها می‌دهند. تنقلات نه تنها مواد مورد نیاز بدن را تأمین نمی‌کنند بلکه در دراز مدت اثرات سوء جسمی به دنبال دارد. صبحانه خوب حداقل باید دو ویژگی داشته باشد؛ یکی اینکه به مقدار لازم انرژی در آن لحاظ شود و دوم اینکه ترکیبات ضروری و مواد معدنی در حد نیاز و به‌طور متعادل در آن وجود داشته باشد. در این صورت، انرژی به گونه‌ای به بدن دانش‌آموز می‌رسد که سر کلاس قند خونشان در سطح پایدار و ثابتی باقی بماند و موجب تمرکز بر مطالب و یادگیری دروس می‌شود. در غیر این صورت حواس پرتی، خستگی زود هنگام موجب می‌شود بازدهی یادگیری آنان افت چشمگیری داشته باشد. این برنامه برای جلوگیری از این مشکل، به دنبال شناخت میزان صرف صبحانه و الگوهای تغذیه‌ای مربوط به آن در دانش‌آموزان است. به‌علاوه این برنامه به دنبال آن است تا بر اساس اطلاعات و یافته‌های به دست آمده از وضعیت تغذیه‌ای دانش‌آموز مدرسه، راهکارهایی برای بهبود وضعیت صرف صبحانه در دانش‌آموزان ارائه کند.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش‌آموزان باید بتوانند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده از دانش‌آموزان مدرسه، اطلاعات نگاری (اینفوگراف) از کیفیت و میزان صرف صبحانه در مدرسه با لحاظ کردن ابعاد هنری، زیبایی‌شناختی و نوآوری ارائه کنند. ■ بر اساس یافته‌های پژوهش و با هم‌فکری و رایزنی با اولیای مدرسه، طرح و برنامه‌ای برای ارتقای وضعیت صرف صبحانه در مدرسه‌شان ارائه و اجرا نمایند.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ مفاهیم و مطالب مربوط به ارزش مواد و گروه‌های غذایی مرتبط با صبحانه ■ مهارت‌های عام پژوهش و مهارت‌های خاص مرتبط با پیمایش (تهیه پرسشنامه، نمونه‌گیری آماری، جمع‌آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل، نتیجه‌گیری و تلخیص یافته‌ها) ■ مهارت‌های ارائهٔ خلاقانه یافته‌ها ■ طراحی و اجرای برنامه برای اصلاح عادت‌های غذایی دانش‌آموزان مانند دعوت از متخصص تغذیه یا نمایش آموزشی یا برگزاری کارگاه
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	علوم تجربی، هنر و ریاضی
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<p>دامنه و وسعت این کار می‌تواند خیلی محدود یا بسیار گسترده باشد و این موضوع چگونگی اجرا را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ تهیه اطلاعات نگار یا سایر شیوه‌های ارائه یافته‌ها طی ۲ تا ۳ هفته. ■ طراحی و اجرای برنامه‌ای برای ارتقای وضعیت صبحانه (مانند صبحانه در مدرسه، دعوت از یک متخصص تغذیه یا پرستار به مدرسه برای ارائه سخنرانی برای والدین و دانش‌آموزان یا برگزاری جلسه پرسش و پاسخ و ...) طی ۲ تا ۴ هفته.

<p>این پروژه می تواند توسط گروهی ۳-۶ نفره از دانش آموزان پایه های چهارم ابتدایی تا نهم دوره اول متوسطه انجام شود. تقسیم کار بین آنها بر حسب (مطالعه میانی نظری مربوط به ارزش تغذیه ای مواد خوراکی مختلف، طراحی پرسش نامه، جمع آوری داده ها، تجزیه و تحلیل و تهیه اینفوگراف و ...) می تواند انجام شود.</p> <p>البته به درجاتی همه دانش آموزان باید در همه بخش های کار سهیم باشند، اما در صورتی که نقطه تمرکز هر کدام بر بخش خاصی باشد، سرعت انجام کار افزایش می یابد.</p> <p>به علاوه انتخاب اعضای گروه می تواند بر حسب علاقه آنها انجام شود. حتماً باید برای این موضوعات، افرادی در گروه حضور داشته باشند برای بخش های مربوط به تغذیه و زیست شناسی و بخش مربوط به ایده پردازی و طراحی برنامه جهت ارتقای کیفیت مصرف صبحانه برای بخش های آماری انجام پیمایش افراد دارای ذوق هنری و مهارت های اجتماعی برای بخش های مربوط به ارائه یافته های پیمایش و انجام هماهنگی جهت دعوت فرد صاحب نظر به مدرسه و سخنرانی درباره تغذیه و صبحانه.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>
<p>در قالب پروژه و در مرحله دوم، به صورت فعالیت عملی مانند اجرای برنامه صبحانه در مدرسه، سخنرانی و برنامه آموزشی برای خانواده ها و دانش آموزان.</p>	<p>ح. فرصت های یادگیری</p>
<p>در بخش اول این برنامه، امکانات مورد نیاز تحقیق به طور عام، مانند مطالعه کتابخانه ای و امکان جستجوی اطلاعات، کمک گرفتن از معلمان برای دریافت مشورت در خصوص تهیه پرسش نامه، نمونه گیری و اجرای پرسش نامه، شیوه های تجزیه و تحلیل داده ها، و شیوه ارائه به شیوه اطلاعات نگار یا ... لازم است.</p> <p>در بخش دوم این برنامه نیز امکان اجرای برنامه صرف صبحانه در مدرسه یا دعوت از یک پرستار آگاه به مسائل تغذیه یا متخصص تغذیه به مدرسه یا هر شیوه ای که کمک به ارتقای وضعیت صرف صبحانه کند.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>تیمی از معلمان علوم تجربی، تربیت بدنی (برای بخش میانی نظری و طراحی پرسش نامه)، ریاضی (برای نمونه گیری و تجزیه و تحلیل داده ها) و هنر (برای ارائه مشورت در خصوص طراحی و تهیه اطلاعات نگار یا سایر شیوه های خلاقانه ارائه یافته ها)</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>کیفیت اطلاعات نگار (اینفوگراف) بر حسب ملاک هایی مانند آگاهی دهنده گی و دقت، خلاقیت و ابعاد زیبایی شناسانه.</p> <p>در بخش دوم این برنامه نیز تناسب سخنرانی یا برنامه پیشنهاد شده با نیازها و یافته های حاصل.</p> <p>به علاوه می توان از دانش آموزان خواست مجدداً پرسش نامه ای طراحی و اجرا کنند تا با مقایسه با اطلاعات به دست آمده در دو مرحله اثر بخشی فعالیت ها مشخص شود.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره هشت	
الف. عنوان برنامه	 مصرف کالای داخلی و اشتغال جوانان
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>امروزه دغدغه ذهنی بسیاری از جوانان و خانواده‌های آنان مسئله اشتغال و کار است. این در حالی است که بسیاری از کالاهای داخلی تولید شده توسط نیروی کار ایرانی مشتری چندانی ندارد و رغبت مصرف کنندگان برای خرید آن کالاها زیاد نیست. بی رغبتی برای خرید کالای داخلی منجر به آن می‌شود که تولیدکننده سود چندانی برای محصولاتش دریافت نکند و در نتیجه سرمایه‌گذاری و تلاش برای ارتقای کیفیت محصولات به عمل نیآورد. در نتیجه چرخه معیوب محصول کم کیفیت، عدم رغبت برای خرید، عدم سودآوری مناسب برای تولیدکننده، تکرار شود. پیامد محتوم این وضع بی رونقی کسب و کار تولید کننده داخلی و حتی ورشکستگی بسیاری از کارگاه‌ها و تولیدی‌ها و اخراج کارگران آنهاست. این موضوع علاوه بر آنکه ضعف اقتصاد ملی را به دنبال دارد، نرخ بیکاری را نیز افزایش می‌دهد و بر جامعه بیکاران خواهد افزود. متأسفانه عدم اعتماد به محصولات داخلی و گرایش به مصرف کالاهای خارجی به شدت درکشورمان رواج دارد. این در حالی است که برخی از محصولات داخلی از کیفیت خوبی برخوردارند، اما متأسفانه به دلیل بی‌اعتمادی شکل گرفته، مصرف کننده داخلی بعضاً ترجیح می‌دهد کالاهای غیرایرانی ولو دارای کیفیت پایین‌تر و گران‌تر را خریداری کند. این برنامه این مشکل را در سطح خرد و با بررسی موردی از مثال‌هایی در زندگی پیرامون دانش‌آموز مورد توجه قرار می‌دهد تا دانش‌آموزان حمایت از کالای با کیفیت داخلی را به عنوان شرط اصلی افزایش اشتغال دریابند. فهم ارتباط میان مصرف کالاهای داخلی با افزایش اشتغال و کاهش نرخ بیکاری و التزام به آن در سطح خرد، هدف اصلی این برنامه است.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ بر اساس مورد یا مثال‌هایی از آشنایان و افراد محلی، رابطه میان کاهش سطح تقاضا برای تولید داخلی و عرضه آن کالاها را بفهمد و ارتباط میان آن را با نرخ بیکاری تحلیل و بر اساس مفاهیم اقتصادی مرتبط گزارش تحلیلی تهیه کند. ■ بر اساس موارد مطرح شده در سطح مدرسه طرحی برای حمایت از محصولات ایرانی با کیفیت تهیه کند و با مشورت و رایزنی با اولیای مدرسه به اجرا گذارد.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ مفاهیمی مانند نرخ اشتغال و بیکاری، عرضه و تقاضا، رابطه تولید و اشتغال. ■ فعالیت‌های متنوعی برای هدف دوم این پژوهش می‌توان انجام داد. مهم آن است که از دل بحث‌ها و گفتگوهای صورت گرفته در مدرسه پیشنهادها شکل بگیرد تا فعالیت‌ها کاملاً متناسب با شرایط و موقعیت دانش‌آموزان و مدرسه باشد. برای نمونه ممکن است دانش‌آموزان به شناسایی فهرستی از محصولات داخلی با کیفیت، مانند برخی اقلام لوازم التحریر بپردازند و پیشنهادهایی برای چگونگی حمایت از آنها، از جمله تشکیل پویش (کمپین) حمایت از مصرف آنها ارائه و با موافقت و رایزنی با اولیای مدرسه اجرا کنند.
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	مطالعات اجتماعی و کار و فناوری

<p>■ در جلسه اول مسئله طرح می شود و دانش آموزان فرصت می یابند در این زمینه در کلاس به شیوه بارش مغزی گفتگو و بحث کنند. ممکن است مواردی از این دست که خیلی ها کالاهای ایرانی خریده اند، بعد پشیمان شده اند، مطرح شود. اجازه دهید این مباحث مطرح شود تا دانش آموزان ابعاد و زوایای مختلف موضوع را بر اساس مثال و نمونه های واقعی به خوبی درک کنند.</p> <p>■ به تدریج بحث های کلاسی را با توجه به مطالب مطرح شده از سوی دانش آموزان و در جهت نیل به هدف این برنامه هدایت کنید. برای نمونه ممکن است بحث دادن تسهیلات توسط دولت به تولیدکنندگان داخلی و ارزیابی آن مطرح شود. اجازه دهید دانش آموزان موافق و مخالف نظراتشان را با ذکر دلیل بیان کنند. کم کم این سؤال پیش می آید که اگر تسهیلاتی ارائه می شود، بهتر است چگونه باشد (مالی - تخفیف در حامل های انرژی یا ...)، آیا تجربه های جهانی در این زمینه وجود دارد و ...</p> <p>■ به علاوه می توان در صورتی که کارگاه تولیدی در نزدیکی مدرسه وجود دارد، با حضور در آنجا و مشاهده و گفتگو با تولید کنندگان و مدیر آن فهم دست اولی از موضوع کسب کرد.</p> <p>■ سپس چند هفته به دانش آموزان فرصت داده شود تا به شناسایی موردی در آشنایان، بستگان، یا هم محله ای های خود بپردازند که در سال های اخیر کسب و کارشان دچار مشکل شده است، با آنها گفتگو کنند و خاطرات و تجارب آنها را یادداشت کنند .</p> <p>■ در جلسه دوم دانش آموزان با طرح مورد شناسایی شده، مشکل را با توجه به مفاهیمی مانند عرضه، تقاضا، نرخ اشتغال، ... توضیح می دهند و تحلیل می کنند. این تحلیل ممکن است نقد و نظر سایر دانش آموزان را به همراه داشته باشد، باید به دانش آموزان آموزش داد در طرح دیدگاه خود، خواه موافق یا مخالف، رعایت احترام و ادب را بکنند.</p> <p>■ پس از تضارب آرای صورت گرفته، دانش آموزان دو هفته فرصت دارند تا گزارش تحلیلی خود را به صورت کتبی یا شفاهی ارائه نمایند و پیشنهادهایی که امکان عملی کردن آن توسط خود دانش آموزان وجود دارد، طرح کنند.</p> <p>■ لازم به ذکر است، این برنامه به دنبال پررنگ کردن نقش عاملیت و تأثیرگذاری تک تک افراد جامعه و به ویژه دانش آموزان است. از این رو پیشنهادهایی که مطرح می شود باید به گونه ای باشد که عملی کردن آنها در محدوده توان و قدرت دانش آموزان باشد، نه اینکه منوط به اجرا توسط دیگران یا دولت باشد.</p> <p>این نکته باید به دانش آموزان گفته شود. ممکن است پیشنهادهای دانش آموزان به ظاهر کوچک و خرد به نظر بیاید (مانند اینکه از مداد و خودکار ایرانی و نه خارجی استفاده شود)، اما مهم عمل به این پیشنهادهای توسط خود دانش آموزان است تا آنان کنشگری اجتماعی حتی در مقیاس بسیار کوچک را تمرین کنند و منتظر دیگران برای تغییر و بهبود نباشند.</p>	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>■ دانش آموزان پایه چهارم ابتدایی تا نهم دوره اول متوسطه</p> <p>■ محدودیت چندان در اندازه و انتخاب گروه وجود ندارد.</p>	<p>ج. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>

ح. فرصت‌های یادگیری	در قالب مناظره، بازدید میدانی، تحلیل وقایع جاری
خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...	<p>■ ایجاد فضای بحث و گفتگو مهم‌ترین بخش این برنامه است.</p> <p>■ معلم باید بحث‌ها را هدایت و مدیریت کند تا ضمن آنکه در خلال گفتگوها زوایای جدید بحث آشکار می‌شود، دانش‌آموزان از مسیر اصلی خارج نشوند و گفتگوها هدفمند انجام شود.</p> <p>■ در صورتی که برنامه با یک بازدید میدانی، حتی کوتاه، آغاز شود درگیری عاطفی و شناختی دانش‌آموزان با موضوع رابطه مصرف و اشتغال افزایش می‌یابد.</p> <p>■ در صورتی که این موضوع به صورت مناظره دنبال شود، مانند نمونه شماره نه باید فضای مناسب برای مناظره در نظر گرفته شود.</p>
د. مجری و ارائه‌کننده برنامه	معلم مطالعات اجتماعی و کار و فناوری
ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی	<p>■ برحسب اینکه قالب ارائه این برنامه کدامیک از شیوه‌های مناظره، تهیه گزارش شفاهی یا کتبی یا ... باشد، ملاک‌ها تغییر خواهند کرد. اما در هر صورت دانش‌آموز باید فهم و برداشت شخصی (با توجه به مورد تحلیل شده) و خوبی از نظام اجتماعی اقتصادی حول دو مفهوم تولید و اشتغال کسب کند.</p> <p>■ به علاوه با توجه به بعد کنشگری اجتماعی این برنامه پایبندی و اجرای پیشنهادی که دانش‌آموزان طرح کرده‌اند از ملاک‌های دیگر ارزشیابی از آنان است.</p>

نمونه شماره نه	
الف. عنوان برنامه	 مناظره در مدرسه
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>با پیچیده‌تر شدن زندگی در جامعه معاصر، مسائل و چالش‌های پیش روی افراد دارای ابعاد و زوایای متعددی شده است. بنا به این شرایط، افراد نیاز دارند بتوانند به مسائل و موضوعات مرتبط با زندگی از زوایای مختلف و گوناگون بنگرند و از ساده‌اندیشی و تک بعدی نگری فاصله بگیرند. آنها نیاز دارند پیچیدگی و چند بعدی بودن موضوعات و مسائل امروزی مبتلا به خود را بفهمند و فعالیت‌ها و مهارت‌های لازم برای تصمیم‌گیری در این شرایط را کسب کنند. مناظره راهبرد مناسبی برای این منظور و کمک به یادگیرندگان است. منظور از مناظره استدلال‌ساختارمندی است که دو گروه رقیب و مخالف طی آن از گزاره یا ادعایی دفاع می‌کنند یا آن را به چالش می‌کشند. وقتی یادگیرندگان وارد مناظره می‌شوند ضرورتاً درگیر پژوهش یا کسب اطلاعات، گوش کردن فعال، سخنرانی در منظر عموم، تصمیم‌گیری و تفکر انتقادی می‌شوند و فرصت می‌یابند با موضوعات مناقشه برانگیز و چندوجهی به صورت فعالانه و نه منفعلانه مواجه شوند. این وضعیت درست مانند آن چیزی است که در مناظره‌های انتخاباتی انجام می‌شود و یا مانند آنچه در مجلس شورای اسلامی و هنگام بررسی طرح‌ها و لوایح پیش می‌آید. نمایندگان موافق در دفاع از موضوع در دست بررسی صحبت و استدلال می‌کنند، در مقابل نمایندگان مخالف، استدلال‌های مطرح شده را به چالش می‌کشند و استدلال‌های رقیب طرح می‌کنند. این فرایند در محدوده زمانی مشخصی ادامه می‌یابد و در نهایت این بحث‌ها منجر به فهم همه‌جانبه موضوع و تصمیم‌گیری بهتر نمایندگان می‌شود. این برنامه به دنبال آن است که دانش‌آموزان با استفاده از مناظره، درگیر مجموعه‌ای از مهارت‌ها و فعالیت‌های یادگیری اصیل و عمیق به صورت فردی و جمعی شوند.</p>

<p>پ. اهداف برنامه</p>	<p>دانش آموزان باید بتوانند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ استدلال های خود را بر اساس شواهد و مدارک تنظیم کنند و در جلسه مناظره آرام و منطقی از آن دفاع کنند. ■ برای نقد استدلال های طرف مقابل، ادله مخالف و شاهد نقض تنظیم کنند و در جلسه مناظره آرام و منطقی آن را به چالش بکشند.
<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ در گام اول باید موضوع مناظره تعیین شود. این موضوع باید چند بعدی باشد و امکان بررسی آن از زوایا و بر اساس دیدگاه های «مختلف» وجود داشته باشد مانند سلامتی و روان شناختی، آموزشی و اخلاقی، حقوقی و اجتماعی، زیست محیطی و ... به علاوه بهتر است موضوع مستقیما به خود دانش آموزان و نه کلان جامعه مربوط شود تا درگیری دانش آموزان با مباحث جدی تر و واقعی تر و به دور از کلی گویی باشد. برای نمونه موضوع ذیل می تواند برای مناظره در مدرسه های دخترانه مناسب باشد: «آیا پوشش و حجاب دختران در کلاس و حیاط مدرسه ای که مشکل مشرف بودن ساختمان های اطراف وجود ندارد، یا قابل رفع است، می تواند راحت تر از پوشش و حجاب بیرون از مدرسه باشد یا خیر؟». باید توجه داشت که موضوع مناظره نباید تک بعدی باشد به گونه ای که با پاسخ بله و خیر، موضوع فیصله یابد. ■ در گام دوم، دانش آموزان کلاس بر اساس نظراتشان به دو دسته موافق و مخالف دسته بندی می شوند. ■ چند روز به دانش آموزان دو گروه زمان داده می شود تا به مطالعه و تحقیق درباره موضوع بپردازند و برای استدلال هایشان شواهد و مدارک تنظیم کنند. ■ دانش آموزان باید برای مطالعه و نقش خودشان در روز مناظره تقسیم کار کنند، برای نمونه یک نفر سخنگوی گروه، چند نفر تهیه کننده یادداشت یا یک نفر کنترل کننده زمان هنگام مناظره. ■ برخی موضوعات و چگونگی انجام مناظره باید به دانش آموزان آموزش داده شود. برای مثال واژگان مورد استفاده در مناظره مانند گزاره، استدلال، شواهد، فرضیه، پیش فرض، مغالطه (برخی از این اصطلاحات در کتاب منطق پایه دهم آمده است و دبیران فلسفه و منطق می توانند آموزش های لازم را به طور مختصر و مفید ارائه کنند). ■ در روز مناظره باید کلاس یا مکان مناظره متناسب با مناظره چیده و آماده شود. ■ دسته ای دیگر از دانش آموزان، مسئولیت ارزیابی مناظره را برعهده خواهند داشت. این دانش آموزان باید در روز مناظره، استدلال های دو طرف را بشنوند و قوت و استحکام نظرات را داوری کنند. ■ لازم است دانش آموزان داور، در خصوص چگونگی داوری و ارزیابی پیش از روز مناظره آموزش های لازم را ببینند.
<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>	<p>تفکر و پژوهش، به اقتضای موضوع مناظره (برای مثال اگر موضوع دارای ابعاد دینی، اجتماعی، یا زیست محیطی باشد: برنامه درسی دینی و مطالعات اجتماعی، علوم تجربی)</p>
<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>	<p>فعالیت های روز مناظره به تفکیک زمان به این شرح است:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ سخنگوی گروه موافق برای ادعا و دیدگاه خودشان استدلال سازنده طرح می کند (۶ دقیقه) ■ سخنگوی گروه مخالف استدلال و نکات گروه موافق را نقد و بررسی می کند (۳ دقیقه)

<ul style="list-style-type: none"> ■ سخنگوی گروه مخالف، استدلال سازنده گروه خودشان را مطرح می‌کند (۶ دقیقه) ■ سخنگوی گروه موافق، نکات و استدلال گروه مخالف را نقد و بررسی می‌کند (۳ دقیقه) ■ سخنگوی گروه موافق اولین شاهد نقض خود را مطرح می‌کند (۴ دقیقه) ■ سخنگوی گروه مخالف اولین شاهد نقض خود را مطرح می‌کند (۶ دقیقه) ■ سخنگوی گروه موافق دومین شاهد نقض را مطرح می‌کند (۳ دقیقه) ■ توجه داشته باشید، زمان‌های فوق پیشنهادی است و به اقتضای موضوع و آمادگی دانش‌آموزان می‌تواند تغییر کند. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ کلیه دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی تا پایه نهم دوره اول متوسطه مخاطب این برنامه می‌توانند باشند. ■ حداقل ۶ نفر در هر گروه موافق و مخالف. ■ ترکیب دانش‌آموزان دو گروه باید از نظر قوی بودن و توانمندی‌های لازم مشابه باشد. ■ دسته سوم از دانش‌آموزان (حدوداً ۲۰ نفر) شاهد مناظره هستند و قضاوت و داوری را برعهده دارند. 	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
<p>مناظره</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ کلاس و محل مناظره باید برای قرار گرفتن دو گروه در برابر هم و سایر دانش‌آموزان در مقابل آنها و جایگاه معلم به عنوان رئیس جلسه مناسب‌سازی شود. ■ زمان سنج دقیق و قابل مشاهده توسط دانش‌آموزان از جمله وسایل مورد استفاده است. 	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>معلم نقش رئیس جلسه مناظره را برعهده دارد و بر رعایت روش و قواعد مناظره از سوی دو طرف نظارت دارد.</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>تسلط به بحث و موضوع مناظره، کیفیت و قوت استدلال‌ها و شواهد و مثال‌های نقض، ارائه استدلال‌ها با رعایت احترام به دیدگاه‌های مخالف، تقسیم کار مناسب و انجام کار گروهی از جمله ملاک‌های ارزیابی دانش‌آموزان در این برنامه است. دانش‌آموزان داور هم بخشی از ارزیابی را برعهده خواهند داشت.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره ده	
<p>الف. عنوان برنامه</p> <p> شناخت حرفه‌ها، مشاغل</p>	
<p>انتظار می‌رود دانش‌آموزان پس از گذراندن دوره متوسطه اول بتوانند برای انتخاب رشته تحصیلی خود تصمیم بگیرند در حالی که بسیار پیش می‌آید آنان از انواع و ویژگی مشاغل و رشته‌های دانشگاهی و نیز توانمندی‌های خود اطلاع کافی ندارند. بسیاری از دانش‌آموزان مشاغل و رشته‌های بسیار محدودی را می‌شناسند و حتی این شناخت آنها بسیار کلیشه‌ای و عمدتاً با توجه به وجهه اجتماعی و درآمد اقتصادی آنهاست. دانش‌آموزان به ندرت فرصت پیدا می‌کنند تا به موقع علایق و توانمندی‌های خود را بشناسند و آن را مبنای تصمیم‌گیری برای آینده شغلی و رشته‌ای خود قرار دهند. به نظر می‌رسد شناخت رشته‌ها و شغل‌ها از طریق افرادی که خود مستقیماً با آنها اشتغال دارند یا سایر افراد ذی‌صلاح صاحب نظر، گزینه مناسبی برای پاسخگویی به این نیاز دانش‌آموزان است.</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>

<p>پ. اهداف برنامه</p>	<p>دانش آموز بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ انواع و ویژگی شغل ها، حرفه ها (به ویژه حرف موجود و مورد نیاز در اجتماع محلی اش) و رشته های دانشگاهی را بشناسد (در صورتی که شرایط و امکانات وجود داشته باشد، در عمل و برای نمونه طی یک دوره کوتاه استادشاگردی) و گزارشی کوتاه برای معرفی آنها تهیه کند. ■ با توجه به آموخته های خود، آینده تحصیلی و شغلی خود بعد از اتمام دوره متوسطه را در قالب نمودار، اطلاعات نگار و ... ترسیم نماید و برای آن استدلال کند.
<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ با توجه به شرایط بومی مدرسه، تمام امکان هایی که دانش آموزان پس از اتمام دوره متوسطه می توانند انتخاب کنند، در نظر گرفته می شود و از میان آنها انتخاب و به نحوی در برنامه معرفی می شود. ■ در صورتی که امکان تجربه واقعی کسب و حرفه ای در محله یا مکانی قابل اعتماد وجود داشته باشد، دانش آموز می تواند در خلال یک دوره کوتاه استاد شاگردی، حرفه و شغل ها را بشناسد.
<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>	<p>کار و فناوری، مطالعات اجتماعی</p>
<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ برنامه ریزی و انتخاب شغل ها و رشته ها و تعیین افرادی از هر صنف برای معرفی شغل یا رشته مورد نظر. می توان در حدود ۵ شغل با میانگین زمانی دو ساعت برای معرفی هر کدام و حدود ۱۰ تا ۱۵ رشته با میانگین زمانی نیم ساعت برای معرفی هر کدام، انتخاب کرد. همچنین می توان از تعداد مشاغل و حرف کاست و دانش آموز از طریق کارآموزی یا رابطه استاد شاگردی به طور عمیق تری برخی مشاغل را بشناسد. ■ کارآموزی و رابطه استادشاگردی می تواند، پنج شنبه ها، یا تابستان ها برگزار شود. ■ هماهنگی با افراد و تدوین جدول حضور آنها در مدرسه یا مراجعه به محل اشتغال آنان. می توان برای مشاغل، افراد و کسب و کارهای نزدیک به محل مدرسه را انتخاب کرد تا حضور دانش آموزان در محل مورد نظر آسان تر باشد. ■ اجرای برنامه طبق جدول زمان بندی. ■ ارائه گزارش دانش آموزان پس از آشنایی با هر یک از شغل ها و رشته ها و ثبت آن در پوشه کار. ■ ارائه گزارش نهایی دانش آموزان در قالب های متنوع
<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>	<p>دانش آموزان پایه نهم به صورت کلاسی یا کل دانش آموزان پایه مخاطب این برنامه می توانند باشند.</p>
<p>ح. فرصت های یادگیری</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ بازدید میدانی، آموزش، جلسات پرسش و پاسخ، حتی کارآموزی کوتاه مدت می توانند قالب های اجرای این برنامه باشند. ■ در صورتی که مشاغل و حرفه های سنتی و بومی در محله یا پیرامون مدرسه موجود باشد، می توان از دوره های کوتاه استادشاگردی برای شناخت آن حرفه ها سود برد.
<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>	<p>در صورت فراهم شدن امکان بازدید از محل کسب و کار افراد، برنامه غنی تری اجرا خواهد شد.</p>

<p>■ می‌توان از والدین دانش‌آموزان و دیگر افراد خانواده‌شان برای معرفی شغل‌ها و رشته‌های تحصیلی‌شان کمک گرفت و آنان با حضور در کلاس یا مدرسه، شغل و رشته‌های تحصیلی خود را معرفی کنند.</p> <p>■ فارغ‌التحصیلان سال‌های قبل مدرسه هم می‌توانند گزینه مناسبی باشند.</p> <p>■ صاحبان شغل‌ها و کسب و کار در نزدیکی محل مدرسه بهترین گزینه برای جلب مشارکت داوطلبانه هستند.</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>■ دانش‌آموزان باید طبق برنامه گزارش کارهای خود را ارائه دهند و در نهایت بتوانند پیش‌بینی خود برای آینده تحصیلی و شغلی‌شان را ترسیم کنند.</p> <p>■ شکل و نحوه این ارائه می‌تواند به صورت گزارش مکتوب، پوستر برای معرفی شغل و رشته مطلوب، ایفای نقش در شغل مورد نظر و نیز برگزاری جلسات گفتگو در دفاع از انتخاب خود باشد.</p> <p>■ برخی از ملاک‌های ارزشیابی با توجه به شرایط اجرای برنامه می‌تواند شامل نگاه همه‌جانبه در ارائه دلایل و دقت در ترسیم ویژگی‌های شغل‌ها و نیز خلاقیت در ارائه بحث باشد. سطح دسترسی به این ملاک‌ها با توجه به توانمندی‌های دانش‌آموزان و شرایط و امکانات تعیین می‌شوند.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره یازده	
طراحی و ساخت بازی و سرگرمی رایانه‌ای 	الف. عنوان برنامه
<p>استقبال از بازی‌ها و سرگرمی‌های رایانه‌ای قابل نصب بر روی تلفن‌های هوشمند و دیگر ابزارهای در دسترس آن‌قدر گسترده شده است که تقریباً نمی‌توان کسی را پیدا کرد که حداقل یک سرگرمی روی تلفن همراهش نداشته باشد. اغلب این سرگرمی‌ها با قیمتی بسیار ارزان عرضه می‌شوند و یا در ابتدا رایگان هستند و مشتری در صورت تمایل می‌تواند پس از ورود به آن برای استفاده کامل از برنامه مورد نظر آن را خریداری کند. واقعیت این است که به طور معمول وقتی برنامه‌نویس برنامه‌ای را آماده ارائه کرده است دیگر وقت و هزینه‌ای صرف آن نمی‌کند و هرچقدر هم ارزان بفروشد باز هم سود می‌کند. بنابراین زمینه سودآوری بسیار فراهم شده است که تقریباً نیاز به هیچ‌گونه سرمایه‌گذاری ندارد. تنها لازم است دانش‌آموزان دانش و مهارت مورد نظر را فراگیرند تا بتوانند یک محصول قابل عرضه تولید کنند.</p> <p>توانمندی تشخیص یک بازی خوب و انتخاب سرگرمی مناسب، مهارتی است که نیازمند آموزش است اما اگر دانش‌آموزان بتوانند خودشان دست به خلق سرگرمی مناسب برای گروه سنی معینی بزنند، به مهارت سطح بالاتری دست یافته‌اند. این برنامه به دنبال آن است که مهارت و قابلیت‌های لازم برای ساخت بازی‌های رایانه‌ای به منظور کمک به استفاده بهینه از اوقات فراغت و نیز کسب تجربه‌های اولیه در زمینه‌ای که قابلیت تبدیل به حرفه و شغل را دارد در دانش‌آموزان محقق کند.</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>
<p>دانش‌آموز بتواند:</p> <p>■ یک بازی و سرگرمی ساده الکترونیکی برای گروه سنی معینی طراحی کند و بسازد.</p>	<p>پ. اهداف برنامه</p>

<p>■ باید با فرد/ افرادی که دانش و مهارت کافی در زمینه رایانه دارند، در انتخاب محتوا و فعالیت‌ها مشورت کرد.</p> <p>■ نرم‌افزارهای مناسبی که دانش‌آموزان می‌توانند از طریق آن برنامه‌نویسی بیاموزند باید شناسایی و انتخاب شود.</p> <p>■ برخی بازی‌های ساده‌ای مانند X-O، مار و پله، انواع منج و ... می‌توانند به عنوان موضوع بازی انتخاب شوند و با ایجاد تنوع و نوآوری در آنها، بازی‌های تازه‌ای با الگوریتم‌های ساده با اقتباس از آنها طراحی کرد و ساخت.</p>	<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها</p>
<p>کار و فناوری و ریاضی</p>	<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>
<p>■ تدوین محتوای برنامه به کمک دبیران علاقه‌مند یا سایر افراد ذی‌صلاح بیرونی.</p> <p>■ گروه‌بندی دانش‌آموزان و انتخاب موضوع برای طراحی بازی و سرگرمی.</p> <p>■ در حدود ۴۰ تا ۶۰ ساعت ارائه محتوای برنامه به دانش‌آموزان و آموزش و تمرین.</p> <p>■ در حدود ده ساعت زمان که می‌تواند خارج از ساعات رسمی مدرسه باشد، برای طراحی الگوریتم و در نهایت ارائه آن به معلم راهنمای مورد نظر برای تصویب.</p> <p>■ در حدود ۲۰ ساعت زمان (با توجه به نوع الگوریتم می‌تواند کمتر یا بیشتر باشد)، برای ساخت و اجرای طرح.</p>	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>برای انجام کارگروهی در این برنامه، سه نفر در هر گروه مناسب است. کلیه دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه می‌توانند مخاطب این برنامه باشند.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
<p>آموزش نرم افزار برنامه نویسی، کار عملی، پروژه کوچک.</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>■ برای اجرای این برنامه لازم است مدرسه سایت رایانه‌ای مجهزی در اختیار داشته باشد.</p> <p>■ البته می‌توان این برنامه را بیرون از مدرسه و برای نمونه در هنرستان‌های دارای امکانات منطقه برگزار کرد.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>■ یکی از همکاران مدرسه که دانش کامپیوتری لازم را دارد، می‌تواند اجرای این برنامه را برعهده داشته باشد.</p> <p>■ ممکن است بتوان برخی فارغ‌التحصیلان سال‌های قبل مدرسه را که توانمندی‌های معینی در این زمینه دارند دعوت به همکاری کرد.</p> <p>■ در صورتی که هیچ کدام از گزینه‌های گفته شده فراهم نشد، می‌توان از هنرستان‌های منطقه، دانشکده‌های فنی، یا پژوهش‌سرا و فرهنگ‌سرای محل و ... برای اجرا دعوت به عمل آورد.</p> <p>■ باید توجه داشت، مجری فردی بازی دوست و بسیار بازی کرده باشد و فهم خوبی از دنیای بازی داشته باشد تا ایده‌های اولیه دانش‌آموزان را زود هنگام قضاوت و نابود نکند.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>

<p>ملاک‌های زیر می‌توانند برای ارزشیابی فعالیت‌ها در نظر گرفته شوند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ رعایت زمان‌بندی حین طراحی و اجرا. ■ کار گروهی و همکاری و هماهنگی با دیگر گروه‌ها. ■ قابلیت‌های محصول نهایی از نظر اجرای درست برنامه و رفع نقطه ضعف‌های احتمالی. ■ جذابیت بازی و نظر مخاطبان آن. ■ ملاک‌های ارزشیابی باید از ابتدا با توافق گروه مشارکت‌کننده در برنامه تدوین شود و به اطلاع دانش‌آموزان برسد. البته ممکن است لازم باشد در فرایند تکوین و تکامل برنامه در این ملاک‌ها تجدید نظر کرد. می‌توان فرم ارزشیابی اولیه را از ابتدا در اختیار گروه‌ها گذاشت تا در حین کار بتوانند خود را بسنجند. ■ بخشی از ارزشیابی نهایی را می‌توان به امتیازدهی مخاطبان و استفاده کنندگان بازی اختصاص داد. به این صورت که سرگرمی‌ها به طور رایگان به تعدادی عرضه شود و آنها مانند دیگر سرگرمی‌هایی که استفاده می‌کنند، به این محصولات امتیاز دهند. 	<p>د. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>
---	---

نمونه شماره دوازده	
طراحی و ساخت اسباب بازی‌های مکانیکی و الکترونیکی 	الف. عنوان برنامه
<p>امروزه با بالا رفتن سطح رفاه در جوامع انسانی و برآورده شدن نیازهای اولیه افراد، نیازهایی که زمانی جنبه جانبی و تفننی داشتند، به اندازه نیازهای اولیه مهم شده‌اند. اوقات فراغت و چگونگی مدیریت آن، از چنان جایگاهی برخوردار است که بخش قابل توجهی از چرخه اقتصادی دنیا در خدمت چنین فعالیت‌هایی می‌چرخد. به این منظور بازی‌ها و سرگرمی‌های بسیاری دائماً طراحی و تولید می‌شود. البته بازی و سرگرمی برای گروه سنی کودکان (افراد زیر دوازده سال) همیشه بازار داشته است اما در عصر حاضر دیگر کودکان تنها مخاطبان سرگرمی‌ها نیستند و می‌توان بازی‌هایی طراحی و ابداع کرد که برای نوجوانان، جوانان و بزرگسالان نیز سرگرم‌کننده باشد.</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>
<p>دانش آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ بازی و سرگرمی مناسبی برای یک گروه سنی معین طراحی و تولید کند. 	<p>پ. اهداف برنامه</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ در برخی مدارس کلاس‌ها و کارگاه‌های رباتیک برگزار می‌شود که معمولاً برای آنها از بسته‌های نیمه‌آماده و گران قیمت استفاده می‌شود. محصولات این کلاس‌ها به صورت ربات‌هایی با اهداف معین در مسابقات شرکت داده می‌شوند. این یک برنامه موجود در بازار است که اگر مدیر و شورای مدرسه تصمیم گرفت می‌تواند از آن بهره ببرد. ■ اما در این برنامه منظور، تولید محصولات کوچک قابل عرضه به عنوان اسباب‌بازی است که می‌توانند بسیار هم ساده باشند و با ابزارهای اولیه و قابل دسترس برای اکثر افراد تهیه شوند. اسباب بازی‌های کوچکی که با یک باتری کار می‌کنند یک محصول الکترونیکی هستند. اسباب بازی‌های کوچک کوکی و یا ساده‌تر از آن بازی‌هایی که داخل تخم‌مرغ‌های شانسی پیدا می‌شوند اغلب یک ابزار ساده مکانیکی هستند. ترکیب یک بازی ساده مکانیکی با یک کنترل‌کننده الکترونیکی می‌تواند یک ربات ساده بسازد. ■ در این برنامه می‌توان با توجه به تخصص فردی که مسئولیت ارائه برنامه را به عهده گرفته است، برنامه را به نوع خاصی از انواع این بازی‌ها محدود کرد. 	<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها</p>

کار و فناوری، ریاضی، علوم تجربی	ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی
<p>■ تدوین محتوای برنامه به کمک مجری/مجریان.</p> <p>■ در حدود پنج ساعت ارائه محتوای برنامه به دانش آموزان و گروه بندی دانش آموزان و ایده پردازی برای طراحی و اجرای درون گروه ها. دانش آموزان باید مطلع باشند که طرح ها باید قابلیت اجرایی بدون صرف هزینه قابل توجه را داشته باشند.</p> <p>■ در حدود ده ساعت زمان که می تواند خارج از ساعات رسمی مدرسه باشد، برای طراحی و در نهایت ارائه طرح ها به معلم راهنمای مورد نظر برای تصویب طرح.</p> <p>■ در حدود ۴۰ ساعت زمان (با توجه به نوع طرح می تواند کمتر یا بیشتر باشد)، برای ساخت و اجرای طرح.</p> <p>■ در حدود ده ساعت زمان برای آماده سازی نمایشگاه و ارائه آثار دانش آموزان.</p> <p>■ خوب است پیش از آغاز برنامه، از دانش آموزان خواست اسباب بازی های موجود در بازار را بشناسند و حتی با آنها بازی کنند تا ایده هایی برای ساخت اسباب بازی کسب کنند.</p>	ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا
<p>■ سه نفر در هر گروه مناسب است.</p> <p>■ نحوه انتخاب می تواند با توجه به علاقه دانش آموزان به موضوع باشد. یعنی ابتدا هر تعداد از دانش آموزان که به طراحی سرگرمی از نوع خاصی علاقه مند هستند، در اولین جلسه مربوط به آن موضوع شرکت می کنند و در همان جلسه افراد به گروه های سه نفره تقسیم می شوند.</p>	چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه
کار عملی، اجرای پروژه	ح. فرصت های یادگیری
آزمایشگاه علوم مدارس بعضاً ابزارهای لازم برای اجرای چنین برنامه ای را دارند.	خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...
<p>■ دبیر فیزیک یا آزمایشگاه علوم مدرسه می توانند مسئولیت هدایت دانش آموزان برای ساخت دست سازه های مکانیکی سرگرم کننده را به عهده بگیرند.</p> <p>■ گاهی ممکن است بتوان از برخی از فارغ التحصیلان سال های قبل مدرسه که دانشجوی رشته های مرتبط مانند فیزیک، مهندسی مکانیک، مهندسی برق یا سخت افزار کامپیوتر هستند، دعوت به همکاری کرد.</p> <p>■ به علاوه می توان از افراد ذی صلاح در هنرستان های منطقه، دانشکده های فنی، یا پژوهش سرا و فرهنگ سرای محل برای اجرا دعوت به عمل آورد.</p> <p>■ باید توجه داشت، مجری فردی بازی دوست و بسیار بازی کرده باشد و فهم خوبی از دنیای بازی و اسباب بازی داشته باشد تا ایده های اولیه دانش آموزان را زود هنگام قضاوت و نابود نکند.</p>	د. مجری و ارائه کننده برنامه

<p>نکات زیر می‌توانند برای ارزشیابی فعالیت‌ها در نظر گرفته شوند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ رعایت زمان‌بندی حین طراحی و اجرا. ■ کار گروهی و همکاری و هماهنگی با دیگر گروه‌ها. ■ قابلیت‌های محصول نهایی از نظر جذابیت ایده، خلاقیت در طراحی، درست کار کردن و ظرافت ساخت. ■ ملاک‌های ارزشیابی باید از ابتدا با توافق گروه مشارکت‌کننده در برنامه درسی تدوین شود و به اطلاع دانش‌آموزان برسد، البته متناسب با رشد و پیشرفت برنامه امکان تجدید نظر و تغییر در ملاک‌های ارزشیابی باید وجود داشته باشد. می‌توان فرم ارزشیابی اولیه را هم از ابتدا در اختیار گروه‌ها گذاشت تا در حین کار بتوانند خود را بسنجند. ■ در نهایت در روز نمایشگاه گروهی می‌توان از هر گروه خواست کار دیگر گروه‌ها را براساس فرم ارزشیابی داوری کنند و این داوری‌ها در کنار داوری معلمان راهنما و سایر دانش‌آموزان برای انتخاب بهترین طرح‌ها مورد استفاده قرار گیرد. 	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>
--	--

نمونه شماره سیزده	
الف. عنوان برنامه	 بازطراحی و آماده سازی سرگرمی های مداد و کاغذی یا سایر بازی های محلی
ب. منطق برنامه / ضرورت و بیان مسئله	<p>گسترش دانش و فناوری ها موجب شده سرگرمی ها و تفریحات دورهمی گذشته به دست فراموشی سپرده شوند. اعضای خانواده و دوستان نمی دانند اوقات فراغت خود را چگونه در خانه به صورت جمعی و با فعالیتی مشترک و مفرح سپری کنند. هر یک به تنهایی گوشی تلفن به دست در گوشه ای غرق دنیای مجازی می شود و خود و خانواده شان را از تجربه لذت بخش با هم بودن و احساس نزدیکی و صمیمیت محروم می کنند. در گذشته اگر خانواده ها یا دوستان دور هم جمع می شدند، اغلب می توانستند با انواع بازی های بومی / محلی یا چند مداد و چند برگ کاغذ سرگرمی خوبی فراهم کنند و لحظات شاد و مفرحی به صورت جمعی داشته باشند. اگر با کمی خلاقیت تغییر و نوآوری در بازی های قدیمی به وجود آید و تدابیر جذابی برای انجام آنها اندیشیده شود، افراد از آن استقبال خواهند کرد. برای مثال اگر بتوان برگه های ضخیم و بادوامی با جداول مرتب و زیبا با روکش براق برای بازی اسم و فامیل، نقطه بازی یا ناو و لنج طراحی کرد، که مخاطبان بتوانند روی آن با ماژیک وایت برد بنویسند و پاک کنند، خانواده ها از اینکه در کنار فرزندانشان بازی های دوران کودکی را به یاد بیاورند، استقبال خواهند کرد. مثال دیگری برای این نوع بازی ها طراحی انواع بازی با کارت است که اگر خلاقانه و جذاب باشد، جای خود را باز خواهد کرد. این برنامه به دنبال آن است که چگونه می توان خلاقیت و نوآوری دانش آموزان را در جهت داشتن اوقات فراغتی مفرح و سالم در جمع خانواده و دوستان هدایت کرد. بازطراحی بازی های ساده و محلی می تواند مهارت ها و توانمندی هایی را در دانش آموزان پرورش دهد و به نمایش بگذارد که معمولاً در دیگر فعالیت های مدرسه دیده نمی شود. از طرفی چنین فعالیت هایی می تواند گام اولیه ای باشد که به کارآفرینی و تولید و عرضه یک محصول نهایی قابل فروش منجر می شود.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ با بازطراحی سرگرمی ها و بازی های قلمی کاغذی / محلی - بومی گذشته و نوآوری و خلاقیت، گونه های جدیدی از بازی و سرگرمی ابداع کند و بسازد.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ برای این برنامه لازم است فهرستی از بازی های فردی، دونفره یا جمعی قابل اجرا درون کلاس / خانه که دانش آموزان از قبل با آنها آشنا هستند، فراهم شود. روش بارش مغزی برای این منظور خوب است.
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	<ul style="list-style-type: none"> ■ لازم است معلم هم بازی هایی به فهرست اضافه کند، زیرا رواج این بازی ها در سال های اخیر کمتر شده است و ممکن است دانش آموزان با بسیاری از این بازی ها آشنا نباشند. ■ می توان از دانش آموزان خواست با مطالعه یا گفتگو با والدین یا سایر افراد مطلع اطلاعات بیشتری در این زمینه کسب کنند. ■ در ادامه توجه دانش آموزان به این نکته جلب می شود که چگونه می توان برای هریک از این سرگرمی ها ابزاری قابل عرضه طراحی کرد که جذابیت کافی داشته باشد. پس از ایده پردازی اولیه گروه ها تشکیل می شوند و یک تا سه هفته فرصت دارند ایده های بیشتر و نوآورانه تری ارائه دهند و در ادامه برنامه ایده ها را اجرا کنند. ■ تربیت بدنی، کار و فناوری، هنر، ریاضی

<p>■ تدوین ایده‌های اولیه به کمک همکاران داوطلب و دانش‌آموزان با برگزاری یک جلسه بارش مغزی.</p> <p>■ یک‌الی دو جلسه ارائه محتوای برنامه به دانش‌آموزان و ایده‌پردازی اولیه و گروه‌بندی.</p> <p>■ در حدود ده ساعت زمان که می‌تواند خارج از ساعات رسمی مدرسه باشد، برای طراحی و در نهایت ارائه طرح‌ها به معلم راهنمای مورد نظر برای تصویب طرح.</p> <p>■ در حدود ۲۰ ساعت زمان (با توجه به نوع طرح می‌تواند کمتر یا بیشتر باشد)، برای ساخت و اجرای طرح.</p> <p>■ در حدود ده ساعت زمان برای آماده‌سازی نمایشگاه و ارائه آثار دانش‌آموزان.</p>	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>■ سه نفر در هر گروه مناسب است. برای چنین برنامه‌ای، بسته به طرحی که قرار است اجرا شود می‌توان گروه‌های با تعداد دو یا چهار نفره هم داشت.</p> <p>■ کلیه دانش‌آموزان پایه چهارم تا نهم می‌توانند مخاطب این برنامه باشند.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
<p>کار عملی، پروژه کوچک.</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>■ بازی یا سرگرمی مورد نظر می‌تواند کاملاً ابداعی باشد یا شکل به روز شده یا جدیدی از بازی‌های قدیمی یا محلی باشد.</p> <p>■ برنامه پیشنهادی نیاز به امکانات خاصی ندارد. می‌توان مقداری چسب و قیچی و کاغذ و مقوا و دیگر لوازم التحریر در دسترس تهیه کرد، لوازم مصرفی مانند کاغذ را باید به مقدار معین و محدود در اختیار هر گروه گذاشت و لوازم دیگر را می‌توان به صورت اشتراکی در کلاس مورد استفاده قرار داد.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>■ گروهی داوطلب از معلمان یا کارکنان مدرسه می‌توانند هدایت دانش‌آموزان در اجرای پروژه‌ها را به عهده بگیرند. این افراد باید به بازی و سرگرمی علاقه‌مند باشند و دنیای بازی را بشناسند. در غیر این صورت ایده‌های اولیه دانش‌آموزان را تشخیص نمی‌دهند یا با ارزیابی زود هنگام آنها را از بین خواهند برد.</p> <p>■ می‌توان برخی فارغ‌التحصیلان سال‌های قبل مدرسه را که توانمندی‌های معینی در زمینه مورد نیاز مدرسه دارند دعوت به همکاری کرد.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>نکات زیر می‌توانند برای ارزشیابی فعالیت مورد نظر، در نظر گرفته شوند:</p> <p>■ رعایت زمان‌بندی حین طراحی و اجرا.</p> <p>■ کار گروهی و همکاری و هماهنگی با دیگر گروه‌ها.</p> <p>■ قابلیت‌های محصول نهایی.</p> <p>■ ملاک‌های ارزشیابی می‌تواند با توافق گروه مشارکت‌کننده در برنامه درسی و دانش‌آموزان تدوین شود. فرم تهیه شده برای ارزشیابی از ابتدا در اختیار گروه‌ها گذاشته می‌شود تا در حین کار بتوانند خود را بسنجند. البته ممکن است لازم باشد در این ملاک‌ها با پیشرفت و نهایی شدن کار و با طرح موضوع از طرف دانش‌آموزان تجدید نظر کرد. در نهایت در روز نمایشگاه گروهی می‌توان از هر گروه خواست کار دیگر گروه‌ها را براساس فرم ارزشیابی داوری کنند و این داوری‌ها در کنار داوری معلمان راهنما و دانش‌آموزان برای انتخاب بهترین طرح‌ها مورد استفاده قرار گیرد.</p> <p>■ به‌علاوه می‌توان از مقایسه بازی‌ها و سرگرمی‌های تولید شده، بر اساس ملاک‌های مقایسه‌ای ارزشیابی از محصولات استفاده کرد.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره چهارده	
الف. عنوان برنامه	 شناخت حقوق، قوانین و پیشگیری از آسیب های اجتماعی
ب. منطق برنامه / ضرورت و بیان مسئله	<p>شناخت قوانین مدنی یکی از ضروری ترین موضوعات لازم برای زندگی در جامعه است که گستردگی دامنه آن باعث شده به اندازه کافی در دوره های آموزش عمومی نتوان به آن پرداخت. بعضاً نوجوانان و جوانان بدون آنکه از پیامدهای قانونی کارهای خود مطلع باشند، گرفتار آسیب های اجتماعی و مشکلات حقوقی می شوند و از سوی دیگر ممکن است گاهی افرادی از عدم آگاهی جوانان سوءاستفاده کنند و با بزرگ جلوه دادن پیامدهای خطاهای کوچک، آنان را وادار به باج دادن و ورود به ورطه های خطرناک تر کنند. شناخت قوانین و زمینه های آسیب زا، با گسترش دنیای مجازی و از بین رفتن مرزها و حریم خانواده و مدرسه ضرورتی بیش از پیش یافته است.</p> <p>این برنامه به دنبال آن است که چطور می توان دانش آموزان را با شناخت حقوق و قوانینی که در بافت و زمینه اجتماع محلی شان به آن نیاز دارند، از آسیب ها و معضلات اجتماعی که می تواند آنان را تهدید کند دور کرد و آنها را از نظر حقوقی در مسیر زندگی بی خطر و سالمی قرار داد.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ قوانین و مقرراتی را که در بافت و زمینه اجتماع محلی شان، برای داشتن زندگی سالم از نظر حقوقی به آن نیاز دارد، بشناسد و گزارشی تحلیلی از چگونگی جلوگیری از ابتلا به آسیب ها و مشکلات اجتماعی که بیشتر آنها را تهدید می کند، ارائه کند.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها	<p>می توان با توجه به محیط فرهنگی، اجتماعی / اقتصادی زندگی دانش آموزان و مسائل و مشکلات حقوقی در کمین آنان، دسته ای از قوانین و مقرراتی را که شناخت آنها برای دانش آموزان ضرورت دارد، انتخاب کرد و با کمک مشاوران، صاحب نظران تعلیم و تربیت، کارشناسانی از کلانتری، اداره آگاهی، پلیس فتا یا راهنمایی و رانندگی محل مدرسه، آنها را عرضه کرد.</p>
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	<p>آمادگی دفاعی، مطالعات اجتماعی</p>
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<ul style="list-style-type: none"> ■ هر مدرسه بر حسب تجارب سال های پیشین خود و مواردی از مشکلات، موارد انضباطی شدید و معضلاتی که دانش آموزانش با آن مواجه شده اند، با همفکری اولیا، مشاور، شورای دبیران و کارشناسان شایسته بیرونی درباره محتوای مناسب تصمیم گیری کند. ■ ارائه محتوا با هماهنگی با مدیر، شورای مدرسه و کارشناس انتخاب شده، می تواند به صورت بازدید میدانی، نمایش فیلم های آموزشی، آموزش به همراه جلسه پرسش و پاسخ با حضور صاحب نظرانی، سمینار یا ... باشد. ■ پوسترها و گزارش هایی از آموخته های دانش آموزان در مدرسه برای بازدید کنندگان ارائه شود.

<p>مخاطب این برنامه کلیه دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه هستند. برای ارائه نهایی آموخته‌های دانش‌آموزان می‌توان آنها را به گروه‌های سه الی پنج نفره تقسیم‌بندی کرد.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
<p>بازدید، مشاهده فیلم و شرکت در جلسات بحث و گفتگو/ پرسش و پاسخ، تهیه پوستر، اطلاعات نگار و روزنامه دیواری به صورت گروهی برای ارائه آموخته‌ها.</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>■ می‌توان از برخی از اولیای دانش‌آموزان که اطلاعات و تخصص کافی دارند دعوت به همکاری کرد.</p> <p>■ شناخت و همکاری مدرسه با افراد ذی‌صلاح محلی یا افرادی از محل با تخصص‌های علوم تربیتی، مشاوره، حقوق، روان‌شناسی، مأمور صاحب نظر در تخلفات فضای مجازی و شبکه، پلیس راهنمایی و رانندگی، ... می‌تواند در کیفیت اجرای این برنامه نقش داشته باشد.</p> <p>■ می‌توان در روز بازدید از پوسترهای دانش‌آموزان، فضای محل بازدید را به شکل یک شهر کوچک خیابان‌بندی کرد و قوانینی برای تردد افراد تدوین کرد که موجب تسهیل بازدید از نمایشگاه نیز باشد. برای این منظور لزومی به آماده کردن دیوارهای واقعی نیست و حتی می‌توان با یک بسته چسب نواری کاغذی پهن حیاط مدرسه را خیابان‌بندی کرد.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>■ برای اجرای این برنامه می‌توان از کلانتری، اداره آگاهی، راهنمایی و رانندگی یا پلیس فضای مجازی برای مشارکت دعوت به همکاری کرد.</p> <p>■ می‌توان از وکیل دادگستری آشنا به مسائل و نیازهای حقوقی جوانان برای اجرای این برنامه نیز دعوت کرد.</p> <p>■ این برنامه، پیش از اجرا باید حتماً در شورای مدرسه طرح شود و ابعاد و زوایای مختلف آن مورد بررسی قرار گیرد تا آثار احتمالی منفی به دنبال نداشته باشد. مدیر مدرسه لازم است شخصاً بر جزئیات این برنامه نظارت داشته باشد.</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>■ انتظار می‌رود در پایان برنامه دانش‌آموزان بتوانند برنامه‌ای برای ترویج قانون‌مداری در مدرسه ترتیب دهند و اجرا کنند و در این برنامه آموخته‌های خود را در قالب‌های مختلف مانند میزگرد، ارائه سخنرانی، ارائه پوستر، اطلاعات‌نگار، ایفای نقش در یک نمایش و... ارائه کنند.</p> <p>■ ملاک ارزیابی این فعالیت‌ها، اموری مانند پوشش مناسب و کامل مطالب، توجه و تغییر نگرش دانش‌آموزان، لحاظ کردن ابعاد هنری و نوآورانه در ارائه فعالیت‌ها، و توان تأثیرگذاری بر مخاطبان، ... است.</p> <p>■ انتظار می‌رود با اجرای این برنامه از برخی آسیب‌های اجتماعی که متوجه دانش‌آموز است، کاسته شود.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره پانزده	
الف. عنوان برنامه	زندگی سالم
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>داشتن یک زندگی سالم، مستلزم سلامت بدنی، روانی، خانوادگی و اجتماعی است. سبک زندگی سالم مجموعه‌ای از انتخاب‌های افراد متناسب با موقعیت‌های زندگی است که بر روی رفتارهای مرتبط با سلامتی تأثیرگذار است. برخی ابعاد زندگی سالم شامل ورزش و تفریح، توجه به تغذیه سالم و حفظ تناسب اندام، مقابله با بیماری‌های مسری و رفتارهای پرخطر، ایمنی و بهداشت، انتخاب مناسب لباس و ظاهر، ارتباط و برخورد محترمانه و در صورت نیاز قاطعانه با دیگران، احترام به عقاید و اعتقادات دیگران و ... است. نکات دیگری هم وجود دارد که با توجه به اختصاصات مکانی، فرهنگی و اجتماعی محل زندگی دانش‌آموزان مطرح است و اولیای مدرسه، ممکن است کسب آنها را ضروری تشخیص دهند. برای مثال برای زندگی در کلان‌شهرها باید تا حد امکان از وسایل نقلیه عمومی استفاده کرد و یا در شهرهای ساحلی باید هنگام شنا به نکات ایمنی توجه کرد و یا در روستاها باید مراقب مراتع و دیگر منابع مشترک بود. برنامه درسی رسمی در مقاطع پایین‌تر تا حدودی به برخی از این امور پرداخته است اما به نظر می‌رسد در دوره دوم متوسطه که دانش‌آموزان در آستانه ورود به جامعه هستند، می‌توان بیشتر و صریح‌تر راجع به تصمیم‌گیری‌های مرتبط با زندگی سالم با ایشان سخن گفت. این برنامه در جستجوی آن است که چگونه دانش‌آموزان می‌توانند دانستنی‌ها، مهارت‌ها، نگرش‌ها و شایستگی‌های لازم برای برخورداری از سبک زندگی سالم را کسب کنند.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ با رصد روزانه فعالیت‌های مرتبط با سلامت خود، مؤلفه‌ها و ارکان مهم تشکیل‌دهنده سبک زندگی سالم را بشناسد و تغییرات لازم را در این فعالیت‌ها به منظور داشتن سبک زندگی سالم به‌وجود آورد.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ با توجه به شرایط بسیار متنوع دانش‌آموزان در مدارس مختلف کشورمان، این برنامه با محتواها و فعالیت‌های بسیار متنوع قابل اجراست. آنچه در ذیل می‌آید به عنوان مثال و صرفاً با توجه به سلامت جسمی است. ■ در برخی مناطق مانند شهرهای صنعتی اضافه وزن و کم‌ تحرکی سلامت دانش‌آموزان را تهدید می‌کند، در منطقه‌ای دیگر ممکن است به دلیل آب و هوا و شرایط جغرافیایی کمبود ویتامین‌ها باعث رواج بیماری‌های خاصی شده باشد. از نظر اجتماعی هم فرهنگ مناطق مختلف با هم تفاوت دارد. مشورت با مسئولان بهداشت و درمان منطقه و نیز روانشناسان و مشاوران آگاه به آسیب‌های اجتماعی محیط می‌تواند به نیازسنجی مدرسه در خصوص محتوا کمک کند. ■ برای مثال فعالیت زیر را می‌توان برای اجرا در هر شرایطی پیشنهاد کرد: <p>از دانش‌آموزان می‌خواهیم برای مدت یک هفته تمام فعالیت‌های خود، شامل زمان دقیق خوابیدن و بیدار شدن و نیز مقدار و نوع مواد غذایی مصرفی‌شان را یادداشت کنند. این یادداشت قرار نیست در اختیار کس دیگری غیر از خودشان قرار گیرد. در پایان این مدت معلم محاسبه کالری مواد غذایی و نیز کالری‌هایی که سوزانده‌اند را به آنها آموزش می‌دهد و از آنها می‌خواهد هر مورد را برای برنامه خود محاسبه کنند. هر دانش‌آموز باید موارد دیگری از جمله</p>

<p>بررسی کافی بودن میزان خواب و زمان مناسب آن، کافی بودن میزان تحرک و فعالیت روزانه و هفتگی و مواردی از این دست که روی سلامتی افراد تأثیر دارد، را برای خود رصد کند. این فعالیت در ماه‌های بعد هم تکرار می‌شود و دانش‌آموزان هر ماه یک هفته از زندگی خود را رصد می‌کنند و تغییرات مثبت را در کلاس گزارش می‌کنند.</p>	
<p>تربیت بدنی، تفکر و سبک زندگی، تفکر و پژوهش، علوم تجربی</p>	<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>
<p>■ زمان‌بندی این برنامه می‌تواند با توجه به محتوای انتخاب شده و امکانات مدرسه متفاوت باشد: از حداقل ۱۰ ساعت شامل ۵ جلسه سخنرانی یا بخش فیلم تا ۴۰ ساعت شامل ۵ کارگاه فعالیت محور یک روزه برای آموزش. به این صورت که مثلاً اگر قرار است فعالیت رصد یک هفته‌ای سبک زندگی اجرا شود، در حالت اول فقط روش محاسبه در کلاس آموزش داده می‌شود و انجام فعالیت به زمان‌های فراغت دانش‌آموز واگذار می‌شود اما در حالتی که زمان بیشتری برای اجرای برنامه در اختیار داریم، می‌توان از دانش‌آموزان خواست شرح فعالیت‌های روزمره خود را همراه داشته باشند و در کارگاه محاسبات لازم را انجام دهند و در صورت نیاز از معلم خود راهنمایی بگیرند. در هر صورت تأکید می‌شود که دانش‌آموز مجبور نیست برنامه خود را به طور کامل در اختیار دیگران قرار دهد بلکه می‌تواند راجع به هر قسمتی از آن که تمایل دارد، گفتگو کند و پرسش‌های خود را بپرسد.</p> <p>■ این ۵ جلسه می‌تواند به صورت ماهیانه برای ماه‌های آبان، آذر، بهمن، اسفند و فروردین برنامه‌ریزی شود.</p> <p>■ در هر دو حالت می‌توان یک برنامه یک روزه در اردیبهشت ماه به عنوان اختتامیه برای ارزشیابی تدارک دید.</p>	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان‌بندی اجرا</p>
<p>■ مخاطبان این برنامه می‌توانند کلیه دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه باشند.</p> <p>■ می‌توان دانش‌آموزان را از ابتدا به گروه‌های سه‌ای پنج نفره تقسیم بندی کرد. ارائه محتوا می‌تواند با توجه به روش انتخاب شده جمعی یا گروهی باشد اما در هر صورت برای ارزشیابی نهایی دانش‌آموزان می‌توانند فعالیت‌های خواسته شده را در قالب گروهی ارائه دهند.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
<p>کار عملی، کار گروهی، موقعیت‌های واقعی زندگی.</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>■ اگر امکان پخت و پز غذا در مدرسه فراهم باشد، بخشی از برنامه می‌تواند در قالب آموزش پخت غذاهای ساده و سالم اجرا شود. در غیر این صورت گفتگو و اطلاع رسانی از طریق پوسترهای مناسب و یا بخش فیلم‌های کوتاه آگاهی‌بخش در فواصل زمانی معین می‌تواند برای ایجاد عادت‌های غذایی مناسب، مفید باشد.</p> <p>■ برای تثبیت بیشتر آموخته‌ها، کنترل و برنامه‌ریزی برای بوفه مدرسه را می‌توان به گروهی از دانش‌آموزان سپرد.</p> <p>■ برنامه‌ریزی برای روزانه ده دقیقه ورزش منظم با هر امکاناتی امکان‌پذیر است.</p> <p>■ با توجه به امکانات مدرسه می‌توان برای دیگر اجزای محتوا برنامه‌ریزی کرد.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>■ این برنامه می‌تواند توسط دبیران و اولیای دانش‌آموزان اجرا شود.</p> <p>■ همچنین می‌توان از متخصصان و افراد شایسته بیرونی برای همکاری در بخش‌هایی از برنامه دعوت به همکاری کرد.</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>

<p>■ می توان در انتهای برنامه یک روز را به عنوان جشنواره زندگی سالم در مدرسه تعیین کرد.</p> <p>■ برنامه ریزی برای چنین روزی از ترتیب برنامه ها، دعوت از مهمانان، پذیرایی و اجرای برنامه ها را می توان به خود دانش آموزان سپرد. عملکرد دانش آموزان با توجه به توانمندی هایشان در این برنامه می تواند ملاک ارزشیابی مناسبی باشد.</p> <p>■ قرار گرفتن در چنین موقعیتی که یک موقعیت واقعی با مسئولیت های معین است، خود یادگیری های بسیاری را به همراه دارد.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>
---	---

نمونه شماره شانزده	
الف. عنوان برنامه	کارگاه شعرخوانی
<p>شعر و کلام منظوم در فرهنگ و اندیشه ایرانی جایگاه ممتاز و رفیعی دارد. شعرخوانی در جمع های دوستانه و با صدا و اجرای خوانندگان معروف معمولاً مورد علاقه عده زیادی از دانش آموزان است. به علاوه مضامین بسیاری از اشعار ما مشحون از حکمت و نغز و نکات اخلاقی آموزنده است. شعر نقش مهمی در پرواز اندیشه و افزایش قدرت تخیل دارد. این برنامه به دنبال آن است که چگونه می توان ذائقه زیبایی شناختی و ادبی دانش آموزان را به کمک شعر و نظم فارسی اعتلاء داد و آنان را بیش از پیش با حکمت، ظرایف سخن و نکات اخلاقی مأنوس کرد.</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>
<p>دانش آموز باید بتواند:</p> <p>■ شعرهای مورد مطالعه را به شیوه ای روان و رسا بخواند، دکلمه و درباره آنها بحث و گفتگو کند.</p>	<p>پ. اهداف برنامه</p>
<p>■ محتوای برنامه می تواند از میان اشعار معاصر و جدید یا آثار کلاسیک مانند شاهنامه فردوسی، مثنوی معنوی مولانا، دیوان شمس مولانا، دیوان حافظ، بوستان سعدی، غزلیات سعدی، منطق الطیر عطار، دیوان شیخ بهایی، دیوان پروین اعتصامی، مجموعه اشعار نیما یوشیج، هشت کتاب سهراب سپهری و ... انتخاب شود.</p> <p>■ با توجه به امکانات مدرسه در همراه کردن نیروهای متخصص و علاقه مند، کارگاه شعرخوانی می تواند به چند کلاس مجزا با دبیران یا دانش آموزان سرآمد مختلف تقسیم شود و هر کلاس به یکی از آثار اختصاص یابد.</p> <p>■ برای مثال، فعالیت زیر می تواند در کلاس حافظ خوانی اجرا شود: برای شروع هر جلسه یکی از غزل های دیوان حافظ توسط معلم یا یکی از دانش آموزان، خوانده شود و راجع به مفاهیم و معانی آن بحث و گفتگو کنند.</p> <p>■ می توان آغاز کلاس از دانش آموزان خواست همگی فاتحه ای به روح لسان الغیب بفرستند و نیت کنند، آنگاه تغالی به دیوان او زده شود و برنامه این گونه شروع شود.</p>	<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها</p>
<p>فارسی</p>	<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>

<p>■ جلسات چنین کارگاهی بهتر است از پیوستگی مناسبی برخوردار باشد.</p> <p>■ می‌توان برای یک سری جلسات دو ساعته هفتگی برنامه‌ریزی شود که در طول سال تحصیلی ادامه یابد.</p> <p>■ می‌توان آخرین جلسه را طولانی‌تر و به صورت شب شعر شامل شعرخوانی و مشاعره برگزار کرد.</p>	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>■ اگر برنامه محدود به انتخاب یک کتاب باشد، می‌تواند کلاس به کلاس و در زمان‌های جداگانه مانند دیگر اجزای برنامه درسی تنظیم شود.</p> <p>■ اگر برنامه شامل چند کتاب و اثر مختلف با دبیران متفاوت باشد، می‌توان یک ساعت معین از هفته را به آن اختصاص داد و امکان انتخاب موضوع و تقسیم‌بندی دانش‌آموزان بین کلاس‌ها را فراهم کرد.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
آموزش، فعالیت جمعی	ح. فرصت‌های یادگیری
این برنامه با وجود کتابخانه مدرسه و چند کتاب قابل اجرا است و به تجهیزات خاصی نیاز ندارد.	خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...
<p>■ معلمان ادبیات فارسی مدرسه و یا دیگر معلمان یا کارکنان مدرسه که به ادبیات علاقه‌مند هستند می‌توانند در اجرای چنین برنامه‌ای همکاری کنند.</p> <p>■ می‌توان از برخی از دانش‌آموختگان سال‌های قبل مدرسه نیز در صورت توانمندی و علاقه برای اجرای این برنامه کمک گرفت.</p>	د. مجری و ارائه کننده برنامه
<p>■ انتظار می‌رود دانش‌آموزان پس از اجرای این برنامه بتوانند اشعار مختلفی را از کتاب برگزیده شده روان بخوانند و راجع به آن در جمع گفتگو کنند.</p> <p>■ از مهم‌ترین ملاک‌های ارزشیابی آن است که دانش‌آموز لذت شعرخوانی در جمع و فهم نکات آن را حس و تجربه کند و علاقه‌مند به تداوم شعرخواندن شود.</p>	ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی

نمونه شماره هفده	
<p>الف. عنوان برنامه</p> <p>کارگاه کتاب‌خوانی و توسعه مهارت‌های مطالعه </p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>
<p>آمار و اطلاعات مربوط به سرانته مطالعه در ایران حکایت از رواج نداشتن کتاب‌خوانی در میان مردم کشورمان دارد. اغلب افرادی که اهل کتاب خواندن هستند در سال‌های ابتدایی زندگی در خانواده و پیش از ورود به مدرسه به مطالعه کتاب علاقه‌مند شده‌اند. با این حال اگر مدارس در این زمینه اهتمام داشته باشند، در علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان مؤثر خواهند بود. مطالعه ناکافی و علاقه نداشتن به کتاب‌خوانی، موجب شده است که خروجی مدارس، یعنی فارغ التحصیلان و دانشجویان بعضاً در خواندن و درک مطلب متن‌هایی که قبلاً با آنها آشنا نشده‌اند ضعیف باشند. به عبارت دیگر مهارت خواندن با اکتفا به مطالعه کتاب‌های درسی به اندازه کافی رشد نمی‌یابد و نیاز است تا با خواندن کتاب‌های غیردرسی این مهارت اساسی تقویت و لذت مأنوس بودن با کتاب در ذائقه دانش‌آموزان نهادینه شود. این برنامه این سؤال اصلی را پی می‌گیرد که چگونه می‌توان مهارت‌های خواندن، درک مطلب، تفسیر و استنباط متون و لذت مطالعه را در دانش‌آموزان رشد داد.</p>	

<p>پ. اهداف برنامه</p>	<p>دانش آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ کتاب جدیدی را که تاکنون نخوانده است به شیوه های روان بخواند، مطالب اصلی آن را دریابد، خلاصه ای از پیام و محتوای اصلی آن بنویسد، ارزشیابی کند و این خلاصه را به طور شفاهی ارائه کند.
<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ انتخاب کتاب یا کتاب هایی متناسب با سن و علاقه دانش آموزان برای مطالعه ■ می توان کتاب هایی انتخاب کرد که بر آن اساس فیلم یا نمایش تهیه شده است و برنامه با نمایش آن فیلم آغاز شود. ■ معرفی این کتاب ها به دانش آموزان ■ برگزاری جلسات جمع خوانی کتاب در مدرسه و یا قرار مطالعه روزانه در خانه و دنبال کردن مطالب کتاب ها در کلاس می تواند به اختیار برگزار کننده کارگاه گذاشته شود. ■ خلاصه مطالب کتاب باید توسط دانش آموزان نوشته شود، این خلاصه باید با عبارات و جمله بندی دانش آموز، و نه نوشتن عین جملات کتاب، باشد. ■ در انتهای خلاصه تهیه شده، دانش آموز باید ارزیابی خودش از کتاب (موضوعاتی مانند باور پذیری، ارتباط با خواننده، ساختار زبانی و محتوایی، ...) را بنویسد. ■ خلاصه های تهیه شده در تابلویی (برای مثال در کتابخانه) یا وب سایت مدرسه در معرض مطالعه سایر دانش آموزان قرار داده شود. ■ دانش آموز می تواند خلاصه مطالب را به صورت شفاهی در جمع دوستانش بیان کند یا فایل صوتی آن را در وب سایت مدرسه بارگذاری کند. ■ وقتی از یک کتاب چند خلاصه توسط دانش آموزان مختلف تهیه شود و در معرض دید و مطالعه همگان قرارگیرد، امکان مقایسه خلاصه ها با یکدیگر برای دانش آموزان فراهم می شود. فهم تفاوت ها و شباهت ها و ابعاد و زوایایی که هر کدام از دانش آموزان بیشتر به آن توجه کرده اند، موجب خودسنجی و مهارت های فراشناختی در دانش آموزان می شود.
<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>	<p>فارسی و مهارت های نوشتاری</p>
<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ انتخاب کتاب ها و موضوعات مختلف با مشورت با دانش آموزان ■ تعیین برنامه زمان بندی برای خواندن کتاب ها ■ قرار جلسات کتاب خوانی در مدرسه ■ نوشتن خلاصه کتاب ها و یا معرفی کتاب توسط دانش آموزان ■ نصب خلاصه کتاب ها در مکانی برای مطالعه دیگران و نیز خودسنجی دانش آموز در مقایسه مطالب خود با دیگران
<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>	<p>می توان برنامه را برای هر کلاس به صورت متفاوت برنامه ریزی کرد و در نهایت هر کلاس در مجموع کتاب هایی را که مطالعه کرده است، برای دیگر کلاس ها معرفی و خلاصه کنند.</p>
<p>ح. فرصت های یادگیری</p>	<p>کار گروهی و کارگاهی</p>

<p>■ تنها امکانات مورد نیاز برای این برنامه تعدادی کتاب و یا تجهیز کتابخانه مدرسه است.</p> <p>■ در صورت برخورداری مدرسه از وبسایت می‌توان فضایی به این منظور اختصاص داد و خلاصه‌های تهیه شده توسط دانش‌آموزان (فایل‌های صوتی یا مکتوب) را بارگذاری کرد.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>کتاب‌خوانی یک مهارت و فعالیت عمومی است و می‌توان با همراه کردن افراد علاقه‌مند از میان دبیران و کارکنان مدرسه، این برنامه را اجرا کرد.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>■ انتظار می‌رود پس از اجرای این برنامه مهارت خواندن در میان دانش‌آموزان تقویت شود به این ترتیب که کتابی را که قبلاً نخوانده‌اند بتوانند با صدای بلند و رسا (مهارت بازیابی اطلاعات آشکار متن) در جمع بخوانند.</p> <p>■ همچنین بتوانند راجع به آنچه خوانده‌اند گفتگو کنند (مهارت فهم بخش‌های مختلف متن و ارتباطات میان آنها و مهارت صحبت کردن).</p> <p>■ کتاب‌هایی که می‌خوانند معرفی کنند و یا خلاصه کتاب بنویسند (مهارت نوشتن).</p> <p>■ ملاک‌هایی مانند سلیس و روان خوانی، درک متن و فهم پیام اصلی کتاب، مهارت خلاصه‌نویسی، ارزیابی متون و مهارت صحبت کردن از جمله مواردی است که در ارزشیابی می‌توان به آنها توجه کرد.</p> <p>■ باید توجه داشت این ملاک‌ها را نباید آن‌چنان سفت و سخت به کار بست، به گونه‌ای که لذت مطالعه را از بین ببرد و تبدیل به دغدغه اصلی دانش‌آموز شود. به عبارت دیگر، مهم‌ترین ملاک ارزشیابی دانش‌آموز، علاقه‌مندی او به کتاب و کتاب‌خوانی باید باشد.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره هجده	
<p>الف. عنوان برنامه</p> <p>تفسیر قرآن </p>	
<p>بسیاری اوقات برای درک بیشتر آیات قرآن لازم است به کتاب‌های تفسیر مراجعه شود. این کار نیاز به یادگیری و کسب مهارت دارد. می‌توان در یک دوره تفسیر قرآن با معرفی کتاب‌های تفسیر مختلف که امروزه از طریق نرم‌افزارها و کتابخانه‌های آنلاین نیز قابل دسترسی هستند و انتخاب تفسیر چند سوره از یکی از این کتاب‌ها، مراجعه به کتاب‌های تفسیر را به دانش‌آموزان آموخت. در این صورت بعدها هرگاه موقع قرائت قرآن و یا گفتگو و تفکر در باب معنی برخی آیات پرسشی برایشان ایجاد شد و یا قصد داشتند پژوهشی در رابطه با مفاهیم قرآنی انجام دهند، مهارت‌های لازم را کسب کرده‌اند. این برنامه به دنبال چگونگی آموزش استفاده از کتاب‌ها و لوح‌های فشرده تفسیر قرآن به دانش‌آموزان برای یافتن پاسخ دینی‌شان است.</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>
<p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <p>■ برای یافتن پاسخ دینی یا رفع شبهه‌ای که با آن مواجه شده است، با استفاده از کتاب‌ها و لوح‌های فشرده مختلف تفسیر قرآن، فهم مناسبی از آیات مرتبط با مسئله خود بیابد.</p>	<p>پ. اهداف برنامه</p>

<p>■ فعالیت‌ها می‌تواند با شناسایی سؤالات دینی یا شبهه‌هایی که دانش‌آموزان با آن مواجه‌اند آغاز شود.</p> <p>■ یک جلسه بارش ذهنی در فضایی همراه با اعتماد و پذیرش کمک می‌کند سؤالات عمده دینی یا شبهه‌هایی که دانش‌آموزان با آن مواجه‌اند شناسایی و دسته‌بندی شود.</p> <p>■ گروه بندی دانش‌آموزان با توجه به علائق هر یک برای کار در یکی از موضوعات و شبهه‌های دسته‌بندی شده صورت می‌گیرد.</p> <p>■ روش‌های مختلف استفاده از تفسیرهای قرآن و مراجعه به این کتاب‌ها یا لوح‌های فشرده به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود.</p> <p>■ چند نمونه تمرین و فعالیت برای تسلط بر کار با انواع مختلف کتاب‌های تفسیری یا لوح‌های فشرده به صورت جمعی و یکسان انجام می‌شود.</p> <p>■ سپس کلید واژه‌های قرآنی مرتبط با موضوع پژوهشی هر یک از دانش‌آموزان که با آنان امکان جستجو در لوح‌های فشرده یا کتاب‌های تفسیری را بدهد یا آموزش‌های لازم بیشتر به دانش‌آموزان داده می‌شود.</p> <p>■ به گروه‌ها به مدت یک ماه زمان داده می‌شود، زیر نظر مربی، پژوهش خود را به انجام برسانند و در قالب مورد نظر، مانند سمینار، اطلاعات نگار، ... ارائه کنند.</p>	<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها</p>
<p>هدیه‌ها و پیام‌های آسمان، قرآن و عربی</p>	<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>
<p>■ حداقل یک جلسه شناسایی و دسته‌بندی موضوعات و شبهه‌ها.</p> <p>■ جلسات برای آشنایی دانش‌آموزان با کتاب‌ها و نرم افزارها حداکثر ۱۰ ساعت</p> <p>■ انجام پژوهش قرآنی به صورت فردی یا گروهی با توجه به موضوعات و مسئله‌های شناسایی شده، حدود ۴۰ ساعت</p>	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>■ کلیه دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه می‌توانند مخاطب این برنامه باشند.</p> <p>■ دانش‌آموزان برحسب داشتن علائق مشترک در زمینه موضوع پژوهش قرآنی خود می‌توانند تشکیل گروه بدهند.</p> <p>■ گروه‌های حدود ۳ تا ۵ نفره مناسب است.</p> <p>■ گروه‌بندی دانش‌آموزان و گستره این برنامه در مدرسه باید به گونه‌ای باشد که هر گروه زیر نظر مربی آگاه و مسلط به مباحث دینی بتواند فعالیت‌هایش را دنبال کند. باز کردن فضای کلاس برای طرح سؤالات دینی و شبهه‌های دانش‌آموزان، بدون توان هدایت و مدیریت آن، می‌تواند آسیب‌زا باشد و مدرسه باید از آن برحذر باشد.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب و اندازه گروه</p>
<p>در قالب سمینار، آموزش کار با نرم‌افزار، یادگیری استفاده از کتاب‌های مرجع، آشنایی با بهره‌مندی صحیح از اینترنت.</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>■ تجهیز سایت مدرسه به اینترنت و نرم‌افزارهای مورد نیاز و نیز تجهیز کتابخانه مدرسه حداقل به یک دوره تفسیر قرآن.</p> <p>■ این برنامه می‌تواند در مسجد، دارالقرآن، یا سایر اماکن مذهبی دارای امکانات لازم و فضای معنوی مناسب نیز برگزار شود.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>

<p>■ معلمان قرآن مدرسه و نیز افراد علاقه‌مند توانمند از میان کارکنان مدرسه.</p> <p>■ می‌توان از امام جماعت مسجد محل، مربیان دارالقرآن یا ... در صورتی که شناخت خوبی از جوانان و شیوه ارتباط با آنان داشته باشد، برای اجرای برنامه دعوت کرد.</p>	د. مجری و ارائه‌کننده برنامه
<p>■ انتظار می‌رود دانش‌آموزان پس از گذراندن این دوره بتوانند با مراجعه به کتاب‌های تفسیر از عهده پاسخگویی به پرسش‌هایی که در رابطه با مفاهیم قرآنی یا شبهه‌ها برایشان ایجاد می‌شود برآیند.</p>	ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی

نمونه شماره نوزده	
الف. عنوان برنامه	 خدمت‌رسانی، فعالیت‌های نیکوکارانه و داوطلبانه
<p>با توجه به سیره پیامبر و ائمه علیهم‌السلام که بخشی از وقت و امکانات زندگی شخصی خود را صرف رسیدگی به امور دیگران و نیازمندان می‌کردند، فعالیت‌های نیکوکارانه و داوطلبانه را می‌توان از جمله امور مورد توجه دین اسلام دانست. به‌علاوه، امروزه پذیرش مسئولیت اجتماعی در قبال دیگر افراد جامعه به یک ضرورت شهروندی تبدیل شده است. بخشی از برنامه درسی بسیاری از کشورها، از مدرسه تا دانشگاه، شامل ارائه خدمات اجتماعی و فعالیت‌های نیکوکارانه و داوطلبانه از سوی دانش‌آموزان و دانشجویان است و از آن با عنوان آموزش خدمت‌رسانی (service learning) یاد می‌شود. در کشور ما در برخی مدارس و دانشگاه‌ها فعالیت‌های نیکوکارانه در قالب اردوهای جهادی انجام می‌شود. اگرچه برگزاری این دست اردوها و اعزام دانش‌آموزان به نقاط محروم و دور از شهر و محل زندگی برای بسیاری از مدارس امکان‌پذیر نیست اما این به آن معنی نیست که کارهای دیگری در این زمینه نمی‌توان انجام داد.</p> <p>کمک به حفظ محیط‌زیست، پاکیزگی و نظافت مدرسه و شهر، ارائه کمک‌های آموزشی به دانش‌آموزان ضعیف مدرسه یا محله، ارائه خدمات به سالمندان، کودکان بی‌سرپرست یا افراد دارای معلولیت‌های جسمی و ذهنی، بیماران، افراد تهی‌دست و نیازمند، ... از جمله برخی از این فعالیت‌های داوطلبانه و خدمت‌رسانی است. این دست فعالیت‌ها علاوه بر آنکه آثار اجتماعی مثبتی دارد، اثرات تربیتی منحصربه‌فردی برای دانش‌آموزان به دنبال دارد، زیرا عمیقاً آنان را درگیر واقعیت‌های زندگی می‌کند و برخی یادگیری‌ها مانند نوع دوستی، خیرخواهی، همدلی، از خود گذشتگی، آشنایی با افراد در موقعیت‌های اقتصادی اجتماعی و سبک‌های زندگی متفاوت، مهارت‌های اجتماعی برقراری ارتباط، تحمل و صبر و ... را که به‌ندرت می‌توان به گونه‌ای دیگر رشد داد، در آنان تقویت می‌کند. موضوع اصلی این برنامه این است که چگونه می‌توان فعالیت‌های اجتماعی نیکوکارانه و داوطلبانه را در برنامه درسی دانش‌آموزان وارد کرد.</p>	ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله
<p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <p>■ در رابطه با ضرورت اختصاص زمانی برای خدمات‌رسانی اجتماعی یا فعالیت‌های نیکوکارانه و داوطلبانه گفتگو کند.</p> <p>■ مسئولیت فعالیت داوطلبانه‌ای را که پذیرفته است، تا انتها انجام دهد و تأملاتش درباره آن فعالیت‌ها را در قالب گزارش، خاطره‌نویسی، برگزاری جلسات بحث و گفتگوی کلاسی و ... ارائه نماید.</p>	پ. اهداف برنامه

<p>■ فعالیت ها می توانند با توجه به نیازهای اجتماع محلی دانش آموزان، بسیار متنوع و مختلف باشند. حتی دانش آموزان مدارس مناطق محروم نیز می توانند در انجام یک فعالیت اجتماعی نیکوکارانه مشارکت داشته باشند.</p> <p>■ مدرسه از طریق مشورت با شورای روستا یا سرای محله یا مؤسسه های خیریه فعال در محل می تواند به شبکه ای از نیازها و خواسته های اجتماع پیرامونی اش متصل و مرتبط شود و علاوه بر خدمات رسانی به محله، برخی نیازهایش را نیز از این طریق برطرف کند.</p> <p>■ برخی انواع کارهایی که دانش آموزان می توانند در خدمت رسانی برعهده بگیرند شامل این موارد است:</p> <p>آماده کردن غذا یا بسته بندی پوشاک اهدایی برای نیازمندان، رنگ آمیزی و زیباسازی یک فضای معین از مدرسه، محله، شهر یا روستای خود، کمک به سالمندان محل در فعالیتهایی مانند خرید روزانه (تهیه نان و شیر، ...)، جمع آوری کیسه های نایلونی، ظروف یکبار مصرف و زباله ها از کوه و رودخانه و جنگل نزدیک محل زندگی، ارائه آموزش به کودکان و دانش آموزان ضعیف، آموزش به مردم در خصوص حفظ محیط زیست، سلامتی، کمک در چیدن میوه ها و برداشت محصول به سالمندان روستا، ...</p> <p>■ دانش آموز بعد از انجام فعالیت داوطلبانه اش، به صورت فردی یا گروهی (خواه به صورت شفاهی یا مکتوب) تجربه اش با سایر دانش آموزان را به اشتراک گذارد.</p>	<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها</p>
<p>مطالعات اجتماعی، هدیه ها و پیام های آسمان، آمادگی دفاعی</p> <p>■ زمان بندی این برنامه کاملاً باز است و به برنامه ریزی مدرسه و نیازهای اجتماع محلی بستگی دارد.</p> <p>■ ممکن است کل کارهایی که قرار است انجام شود، به دانش آموزان تحویل داده شود تا به نوبت یا هم زمان با هم در ساعات بعد از مدرسه در مدرسه، منزل یا محله انجام دهند و یا ممکن است دانش آموزان به صورت کلاس به کلاس به محلی که قرار است کاری در آن انجام دهند بروند.</p> <p>■ باید توجه داشت برای آنکه خدمت رسانی و فعالیت های داوطلبانه، تأثیر آموزشی لازم را داشته باشد، زمان انجام آن توسط دانش آموز نباید کمتر از ۱۵ تا ۲۰ ساعت باشد.</p> <p>■ به علاوه این برنامه باید فرصت «تأمل و بازاندیشی» دانش آموزان نسبت به فعالیت هایشان را حتماً فراهم آورد. این تأمل می تواند به صورت فردی یا گروهی انجام شود. تأمل گروهی می تواند در قالب بحث و گفتگوی کلاسی دانش آموزان درباره آنچه یاد گرفته اند، انجام شود و تأمل فردی نیز در قالب هایی مانند نوشتن گزارش، خاطره، نقل قول، تهیه عکس و ... باشد. به بیان دیگر، یادگیری های عمیق تر دانش آموز منوط به آن است که فرصتی برای به اشتراک گذاشتن تجارب و آموخته هایش با دیگران داشته باشد.</p>	<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p> <p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>کل دانش آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه می توانند مخاطب این برنامه باشند.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>
<p>خدمت رسانی، کار عملی و میدانی</p>	<p>ح. فرصت های یادگیری</p>

<p>■ با هر شرایط و امکاناتی می‌توان فعالیت‌های داوطلبانه و خدمت‌رسانی را ترتیب داد.</p> <p>■ باید توجه داشت انتخاب محل و موضوع خدمت‌رسانی بسیار مهم است و در میزان تأثیرگذاری این برنامه نقش اساسی دارد. به عبارت دیگر، بیش از امکانات فیزیکی، اندیشه و فکر برای طراحی موقعیت‌ها و مکان‌های مناسب برای خدمت‌رسانی دارای اهمیت است، به گونه‌ای که در نهایت دانش‌آموز آن فعالیت را مهم و معنادار بباید.</p> <p>■ هم‌اندیشی کارکنان مدرسه، مشورت با اهالی محل و والدین برای تعیین گزینه‌های مناسب توصیه می‌شود.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>اعضای علاقه‌مند و دارای توان تأثیرگذاری بر دانش‌آموزان از میان کارکنان و دبیران مدرسه یا والدین به صورت داوطلبانه کار برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌آموزان برای این برنامه را به عهده می‌گیرند.</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>انتظار می‌رود هر کدام از دانش‌آموزان حداقل بخشی از فعالیت تعریف شده را به عهده بگیرند و مسئولانه به انجام برسانند. کیفیت گزارش پایانی دانش‌آموز و تأثیری که پذیرفته‌اند می‌تواند یکی از ملاک‌های ارزیابی باشد.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست	
<p>الف. عنوان برنامه</p> <p> کارگاه هنر و صنایع دستی</p>	
<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p> <p>تربیت هنری، آن‌چنان آثار مثبت و مهمی بر دانش‌آموزان دارد که می‌تواند بخش قابل توجهی از برنامه درسی ویژه مدرسه را به خود اختصاص دهد. خلق و آفرینش هنری علاوه بر افزایش اعتماد به نفس، ابراز خود به شیوه مثبت، اعتلای ذائقه زیبایی‌شناختی و کمک به غنای اوقات فراغت افراد، در کاهش استرس‌ها و هیجانات منفی نقش مؤثر و منحصر به فردی دارد. به علاوه رشد و توسعه هنرهای بومی و صنایع دستی در کشورمان با توجه به قدمت تمدن و تنوع فرهنگی ایران می‌تواند علاوه بر کمک به هویت بخشی و توسعه میراث فرهنگی، آثار اقتصادی و معیشتی خوبی نیز به دنبال داشته باشد. موضوع اصلی این برنامه، چگونگی بسط شایستگی‌های هنری و زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان است.</p>	
<p>پ. اهداف برنامه</p> <p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <p>■ با انتخاب یک حوزه هنری، یک فعالیت هنری یاد بگیرد و اثر هنری در این زمینه خلق کند.</p>	
<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها</p> <p>■ با توجه به علاقه دانش‌آموزان و امکانات مدرسه می‌توان برای تعدادی کارگاه هنری برنامه‌ریزی کرد و دانش‌آموزان امکان انتخاب موضوع داشته باشند. به عبارت دیگر این برنامه در عمل می‌تواند شامل چندین برنامه هنری و آموزش صنایع دستی باشد.</p> <p>■ برنامه‌های هنری می‌تواند شامل نقاشی، ویترای، انواع خط، سرود، نمایش، گرافیک، کاریکاتور، طراحی پارچه و لباس، خیاطی، انیمیشن، سفالگری و مجسمه‌سازی، انواع گل‌سازی و گل‌دوزی و انواع و اقسام هنرهای سنتی بومی و محلی باشد.</p> <p>■ در صورتی که مدرسه در شهر یا منطقه‌ای واقع شده است که دارای صنایع دستی است، آموزش آنها دارای اولویت است.</p>	
<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p> <p>هنر</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ■ اعلام برنامه و ظرفیت کلاس ها ■ انتخاب اولویت از سوی دانش آموزان و تقسیم بندی آنها در بین کلاس ها ■ برگزاری کارگاه ■ حجم زمانی برنامه می تواند از یک کلاس کوتاه یک روزه تا یک دوره آموزشی بلند مدت سه ساله (از پایه دهم تا دوازدهم) متغیر باشد. 	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>با توجه به امکانات مدرسه و نیز تصمیم گیری شورای مدرسه، یک پایه و یا کل دانش آموزان مدرسه ممکن است مخاطب این برنامه باشند.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>
<p>استاد شاگردی، کار عملی و کارگاهی</p>	<p>ح. فرصت های یادگیری</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ ابتدا با توجه به اعلام مربیانی که قرار است برای هر موضوع با مدرسه همکاری کنند، ظرفیت کلاس ها تعیین شود. ■ سپس با توجه به امکانات، فضای مناسب به هر کارگاه اختصاص داد. برای مثال اگر کلاس های نمایش یا سرود در برنامه داریم، می توان فضای نمازخانه مدرسه را به آن اختصاص داد. دیگر تجهیزات مورد نیاز برحسب موضوع با مشورت مربی تأمین می شود. ■ به علاوه می توان کارگاه ها را بیرون از مدرسه، برای مثال در فرهنگ سراها، هنرستان ها، مراکز فرهنگی و هنری یا مکان هایی که تجهیزات و فضای مناسبی متناسب با کارگاه هنری در اختیار دارند، برگزار کرد. 	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ می توان از هنرستان های نزدیک مدرسه دعوت کرد تا نیروی مورد نیاز چنین طرحی را تأمین کنند. ■ به علاوه می توان برای هر موضوع افرادی از خانواده های دانش آموزان و دیگر افراد مرتبط با مدرسه، یا فرهنگ سراها، دانشکده های هنر، آموزشگاه های آزاد هنر و ... دعوت به همکاری با مدرسه کنیم. 	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ به تفکیک هر هنر می توان ملاک هایی برای آثار تولید شده توسط دانش آموزان (مانند خلاقیت، دقت، ظرافت، تناسب، ...) تعیین کرد. ■ توقع می رود بتوان در پایان سال نمایشگاهی از آثار هنری دانش آموزان در مدرسه برگزار کرد. ارزیابی آثار هنری تولید شده می تواند در بردارنده و ترکیبی از خودارزیابی، ارزیابی توسط سایر دانش آموزان و ارزیابی مربیان و معلمان باشد. 	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست و یک	
الف. عنوان برنامه	آشنایی با سینمای دفاع مقدس و تحلیل آن
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>در تمام کشورها بخشی از تولیدات سینمایی به فیلم‌هایی با مضمون دفاع از میهن اختصاص دارد. جالب این است که حتی کشورهایی که در چند قرن اخیر گرفتار جنگ نبوده‌اند هم فیلم‌هایی با این مضمون می‌سازند. علت این امر این است که از سویی سینما یکی از رسانه‌های پر قدرت عصر حاضر است و می‌توان از آن برای بیدار کردن حس وطن پرستی در نوجوانان بهره برد و از سوی دیگر سوژه دفاع از میهن سوژه جذب و ترغیب کننده‌ای برای این گروه سنی است.</p> <p>دوران هشت ساله دفاع مقدس برای دانش‌آموزان ما ملموس نیست و به اندازه نسل‌های قبل با این موضوع آشنا نیستند. شاید برای بزرگ‌ترها خواندن یا شنیدن خاطرات رزمندگان جذاب باشد اما برای کودکان و نوجوانان، گفتن و شنیدن راه مناسبی نیست. در طول دهه‌های گذشته فیلم‌های خوبی در این ژانر تولید شده و همچنان تولید می‌شود. گزینش فیلم‌های با کیفیت در این زمینه، نمایش فیلم‌ها در کلاس و گفتگو راجع به محتوای فیلم‌ها و نحوه تولیدشان می‌تواند علاوه بر آشنا کردن دانش‌آموزان با جنبه‌های فنی هنر سینما، ارتباط حسی عمیقی میان ایشان و این برهه از تاریخ معاصر کشور برقرار کرد.</p>
پ. هدف برنامه	<p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ فیلم را در قالب‌های گوناگون به مخاطبانی که هنوز آن را ندیده‌اند، معرفی کنند. ■ گزارشی تحلیلی از ابعاد فنی، هنری و محتوایی فیلم تهیه کنند.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ انتخاب فیلم یا فیلم‌هایی از میان فیلم‌های دفاع مقدس ■ نمایش فیلم در کلاس یا سالن مدرسه ■ گفتگوی جمعی راجع به ابعاد گوناگون فیلم ■ دعوت از برخی از عوامل سازنده فیلم برای گفتگو با دانش‌آموزان در صورت امکان ■ بازدید از محل فیلم‌برداری فیلم در صورت امکان ■ بازدید از موزه دفاع مقدس ■ خواندن سرود دسته جمعی با مضمون ملی و میهنی
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	<p>هنر، مطالعات اجتماعی، آمادگی دفاعی، تفکر و پژوهش، تفکر و سبک زندگی</p>
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<p>می‌توان با توجه به امکانات یک فیلم یا چند فیلم را برای این برنامه انتخاب کرد. مدت زمان لازم برای پرداختن به یک فیلم به این ترتیب است:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ دو ساعت برای نمایش فیلم ■ دو ساعت برای گفتگوی جمعی راجع به فیلم ■ دو الی چهار ساعت برای گفتگو با عوامل سازنده فیلم (در صورت امکان) ■ یک روز برای بازدید از محل فیلم‌برداری یا موزه دفاع مقدس

<p>■ کلیه دانش آموزان دوره دوم ابتدایی و دوره اول متوسطه می توانند مخاطب این برنامه باشند.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>
<p>نمایش فیلم، گفتگو، پرسش و پاسخ، بازدید.</p>	<p>ح. فرصت های یادگیری</p>
<p>فیلم های روز را می توان در سینما دید اما برای فیلم های قدیمی تر می توان آنها را با ویدئو پروژکتور در کلاس یا سالن مدرسه نمایش داد یا با هماهنگی با مراکزی مانند فرهنگسراها یا سالن های همایش محلی از امکانات نهادهای محلی برای این منظور استفاده کرد.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>آموزگار کلاس، معلم هنر، معلم مطالعات اجتماعی، معاون پرورشی یا دیگر نیروهای علاقه مند می توانند مجری برنامه باشند.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>انتظار داریم دانش آموزان بتوانند فیلم را به دیگران معرفی و آن را تحلیل کنند و برداشت خودشان را از دوران دفاع مقدس قبل و بعد از تماشای فیلم یا فیلم ها با هم مقایسه کنند. این کار می تواند به صورت شفاهی یا از طریق نوشتن یادداشت انجام شود.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست و دو	
الف. عنوان برنامه	بهبود سازی مصرف آب و انرژی در مدرسه
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>معمولاً وقتی صحبت از بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی می‌شود، ذهن افراد به سمت تعویض شیرآلات فرسوده و دوجداره کردن شیشه‌های پنجره می‌رود. با این وصف مدرسه‌ای که امکانات کافی برای تأمین بودجه این فعالیت‌ها ندارد، ممکن است اصلاً به سمت چنین اقداماتی نرود. این برنامه به دنبال تغییر این ذهنیت است. این پروژه به دنبال ایجاد حساسیت نسبت به اهمیت موضوع صرفه‌جویی، انتقال تجربه و دانش یا توانمندسازی دانش‌آموزان در زمینه استفاده بهینه از منابع انرژی در مدرسه است. صرفه‌جویی در مصرف انرژی حتی اگر به میزان کمی صورت گیرد، باز هم هدف اصلی برنامه محقق شده است. این برنامه به چگونگی صرفه‌جویی در مصرف انرژی بر اساس راهکارهای کم/بی‌هزینه می‌پردازد، به گونه‌ای که انجام آن در محدوده امکانات و محدودیت‌های هر مدرسه فراهم باشد. این محدودیت شبیه محدودیت‌هایی است که در مسئله‌های ریاضی برای حل مسئله لحاظ می‌شود، با این تفاوت که در اینجا هم خود مسئله واقعی است و هم محدودیت‌های آن. تفاوت مهم دیگر گسترده‌تر بودن بازه زمانی پاسخ دادن به مسئله است. چه بسا طرح چنین مسئله‌ای، ذهن دانش‌آموزان را روزها به خود مشغول کند. همین امر کمک می‌کند که خلاقیت و استعدادهای پنهان دانش‌آموزان بارز و شکوفا شوند و راه‌هایی به نظرشان برسد که تاکنون به فکر کس دیگری نرسیده است.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش‌آموزان باید بتوانند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ موارد منجر به اتلاف آب و انرژی (برق و گاز) را در مدرسه خود شناسایی و راهکارهایی خلاقانه و کم - بدون هزینه - برای رفع آن پیشنهاد دهند. ■ در گروه، راهکارهای پیشنهادی را به بحث بگذارند و برخی از پیشنهادهای مطرح شده را که به تصویب اکثریت می‌رسد و معلم تأیید می‌کند در مدرسه خود به اجرا گذارند. ■ فعالیت‌هایی برای جلب مشارکت همه دانش‌آموزان برای صرفه‌جویی و همگانی شدن این امر پیشنهاد و اجرا کنند.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ در پروژه‌ها، فرایندی که دانش‌آموزان دنبال می‌کنند از محتوای موضوعی پروژه‌ها مهم‌تر است. ■ فعالیت‌هایی مانند فهم مسئله و هدف پروژه، تشخیص متغیرها و عوامل مؤثر، طرح ایده‌های مختلف و ارزیابی آنها در گروه، کار کردن روی ایده‌ها و گسترش آنها، اجرا، پیاده‌سازی و ارائه ایده‌های مصوب، از فعالیت‌های اصلی است. ■ رونوشت قبض‌های صورت حساب آب و برق و گاز در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد. ■ چگونگی محاسبه نرخ بهای آب و انرژی را با توجه به قبض آب، برق و گاز مدرسه/خانه خود به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود. ■ تغییرات نرخ بهای آب و انرژی مدرسه در دوره‌های مختلف زمانی رصد و بر اساس انجام راهکارهای صرفه‌جویی دنبال می‌شود. ■ با مستند کردن کلیه فعالیت‌های خود، گزارشی از پروژه تهیه و در روز جشنواره به مدرسه ارائه می‌شود.

مطالعات اجتماعی و علوم تجربی	ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی
<p>■ یک هفته ارائه محتوا برای دانش آموزان که با استفاده از رونوشت هایی از قبض های صورت حساب مدرسه به عنوان نمونه واقعی چگونگی محاسبه نرخ آب و برق و گاز را یاد بگیرند.</p> <p>■ دو هفته برای ایده پردازی درون هر گروه در خصوص شناسایی موارد منجر به اتلاف انرژی و یافتن راه حل ها</p> <p>■ یک هفته برای هماهنگی میان گروه ها و انتخاب راهکارهای عملی از میان پیشنهاد های ارائه شده، در این مرحله تقسیم کار به نحوی صورت می گیرد که مشارکت دانش آموزان در اجرای راهکارهای نهایی حداکثری باشد.</p> <p>■ حداکثر یک ماه برای عملی کردن راهکارهای انتخاب شده می توان اختصاص داد که با توجه به راهکارها ممکن است این زمان بسیار کمتر از این باشد.</p> <p>■ از ماه سوم سال تحصیلی می توان تغییرات احتمالی میزان مصرف آب و انرژی را از طریق صورت حساب های مدرسه رصد و در صورت لزوم در برخی راهکارها تجدید نظر کرد.</p>	ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا
<p>■ کلیه دانش آموزان مدرسه</p> <p>■ دانش آموزان هر کلاس به سه گروه مختلف (برای پروژه آب، گاز و برق) تقسیم می شوند و هر گروه متولی بررسی و ارائه پیشنهاد برای کاهش هزینه های یکی از قبض ها می شود.</p> <p>■ هر گروه باید سرگروهی برای خود انتخاب کند که با دیگر گروه های کلاس و نیز گروه های با موضوع مشابه در کلاس های دیگر در ارتباط باشد.</p> <p>■ تعداد ۳-۴ نفر برای هر گروه مناسب است.</p>	چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه
پروژه	ح. فرصت های یادگیری
<p>■ رونوشت قبض های آب و برق و گاز مدرسه</p> <p>■ بر حسب آنکه دانش آموزان چه راهکارهایی پیشنهاد دهند، مواد و امکانات متفاوتی لازم است.</p> <p>■ در ذیل برخی راهکارهای احتمالی دانش آموزان آمده است و مواد متناسب با آنها برای اجرایی کردن لازم است: جمع آوری آب هایی که از شیرها چکه می کنند در ظروف پلاستیکی تمیز و استفاده از آنها برای مصارفی چون شست و شوی دست ها، وضو گرفتن، آبیاری باغچه مدرسه، نظافت کف راهروها و کلاس ها.</p> <p>■ نصب یادداشت هایی در کنار کلیدهای برق که خاموش کردن به موقع لامپ ها را به افراد یادآوری می کند.</p> <p>■ پوشاندن پنجره های کلاس با نایلون های شفاف.</p> <p>■ پوشاندن کانال کولر</p> <p>■ با توجه به تغییرات آب و هوایی در ماه های مختلف سال ممکن است راهکارهای دانش آموزان خوب باشد اما به دلیل مواجه شدن با فصل سرما یا گرما مصرف انرژی در مدرسه بالا رود. برای لحاظ کردن این نکته می توان صورت حساب های سال قبل مدرسه را بررسی کرد و میزان مصرف آب و انرژی در سال گذشته را به شکل یک نمودار ستونی به نمایش درآورد. این کار کمک می کند ارزشیابی نتیجه به دست آمده دقیق تر باشد.</p>	خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...

د. مجری و ارائه کننده برنامه	این پروژه می تواند توسط تیمی از معلمان دروسی مانند مطالعات اجتماعی و علوم تجربی هدایت شود.
ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی	ملاک های ارزشیابی کار شامل فهم واضح موضوع و متغیرها، خلاقیت در طرح ایده ها، رعایت نکات ایمنی، رعایت نظم و هماهنگی و کارگروهی، ارائه خوب و اثرگذار و نیز کسب نتیجه نهایی یعنی کاهش هزینه های مدرسه است.

نمونه شماره بیست و سه	
الف. عنوان برنامه	آشنایی با سازمان ها و نهادهای اجتماعی
ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله	<p>بسیاری از افراد جامعه تنها زمانی به سراغ سازمان ها و نهادهای اجتماعی می روند که ضرورت داشته باشد. به این ترتیب از بسیاری از خدماتی که می توانستند از این نهادها دریافت کنند محروم می شوند. برای مثال سازمان تأمین اجتماعی و مؤسسات بیمه خدمات گوناگونی به جامعه ارائه می دهند که آگاهی نیافتن از آنها می تواند شرایط ناگواری برای خانواده ها پیش آورد.</p> <p>دانش آموزان در کتاب های درسی مطالعات اجتماعی با برخی از سازمان ها و نهادها آشنا می شوند اما این آشنایی محدود است. می توان از فرصت این برنامه برای آشنایی عمیق تر دانش آموزان با یکی از نهادها، به طور مثال سازمان تأمین اجتماعی، سود برد.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش آموزان باید بتوانند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ انواع خدماتی که سازمان ارائه می دهد، نام ببرند. ■ به تبعات اجتماعی ناشی از فقدان این خدمات اشاره کنند. ■ به فایده های بهره گیری از این خدمات اشاره کنند. ■ در گفتگویی جمعی دیگران را متقاعد کنند که بهره بردن از این خدمات سودمند است.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ از کارشناسان سازمان برای گفتگو با دانش آموزان دعوت شود. ■ دانش آموزان برای کسب اطلاعات بیشتر تحقیق و جستجو کنند. ■ دانش آموزان فهرستی از خدمات و شرایط بهره گیری از آنها تهیه کنند. ■ دانش آموزان با والدین و بزرگ ترها راجع به میزان آشنایی با این خدمات و بهره گیری از آنها مصاحبه کنند. ■ دانش آموزان در جلسه ای از کلاس یا همایشی با حضور اولیا نتایج به دست آمده را ارائه کنند.
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	مطالعات اجتماعی، تفکر و پژوهش و تفکر و سبک زندگی
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<ul style="list-style-type: none"> ■ یک جلسه دو ساعته برای شنیدن توضیحات کارشناس سازمان ■ حداقل دو هفته و حداکثر چهار هفته برای تحقیق و جستجو ■ دو یا سه هفته برای انجام مصاحبه و پیاده کردن متن و استخراج اطلاعات از آن ■ جلسه دو ساعته یا همایش نیمه روزه پایانی برای ارائه نتایج
چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه	<p>■ دانش آموزان می توانند به صورت کلاسی و یا حتی در صورت نیاز کل کلاس های مدرسه، در جلسه آغازین شرکت کنند.</p> <p>گروه های سه یا چهار نفره برای انجام تحقیق و استخراج و ارائه نتایج مناسب است.</p>

<p>قالب های سمینار و پروژه و حتی در صورت نیاز و امکان بازدید از سازمان موردنظر مناسب هستند.</p> <p>این پروژه می تواند به تولید بروشورهای آموزشی، اینفوگراف یا تیزرهای تبلیغاتی و اطلاع رسانی برای سازمان منجر شود.</p>	<p>ج. فرصت های یادگیری</p>
<p>این برنامه نیازمند هماهنگی با سازمان انتخاب شده است.</p> <p>دسترسی به اینترنت می تواند مرحله تحقیق و جستجو را سرعت ببخشد.</p> <p>فراهم کردن ابزار و امکانات متنوع برای ارائه نتایج، مانند امکان برگزاری سمینار یا چاپ بروشور یا فراهم کردن دوربین فیلم برداری و نرم افزارهای لازم برای تهیه تیزر تبلیغاتی، می تواند به دانش آموزان کمک کند شیوه ارائه را با توجه به توانمندی ها و علاقه های خودشان انتخاب کنند.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>آموزگار پایه در دوره دوم ابتدایی یا معلم مطالعات اجتماعی در دوره اول متوسطه یا هر کدام از کادر مدرسه می توانند برنامه ریزی و اجرای این برنامه را به عهده بگیرند.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>دانش آموزان باید بتوانند نتایج را به گونه ای ارائه دهند که مخاطبان شان برای استفاده از خدمات ترغیب شوند.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست و چهار	
الف. عنوان برنامه	مسئولیت‌های واقعی در مدرسه
ب. منطق برنامه/بیان مسئله و ضرورت آن	<p>امروزه بسیاری از دانش‌آموزان از دانش و اطلاعات گسترده و خوبی برخوردارند، اما در موقعیت‌های واقعی توانایی مناسب و قابلیت‌های لازم برای انجام کارها را ندارند. زیرا یادگیری‌های واقعی، با انجام دادن و در عمل کسب و آموخته می‌شود، و آنان فرصت‌های کافی برای اقدام و عمل و کسب تجربه نداشته‌اند. خانواده‌ها والدین زیادی از ضعف دانش عملی و مهارت‌های اجتماعی فرزندان‌شان دلوپس و نگران هستند. برای رفع این مشکل، مدرسه می‌تواند موقعیت‌های واقعی برای مسئولیت‌پذیری به دانش‌آموزان عرضه کند. به‌علاوه چنین موقعیت‌های واقعی در پیوند با کار می‌تواند اهداف ساحت اقتصادی حرفه‌ای و کارآفرینی را حین عمل محقق کند. مدرسه فضایی است که مشاغل و کارهای متعددی در آن وجود دارد. مسئولیت برخی از این مشاغل را می‌توان به درجات مختلفی به دانش‌آموزان واگذار کرد، باغبانی، کتابداری، فروشندگی در بوفه مدرسه، کار در آبدارخانه، حسابداری، تایپ و تکثیر، نظافت، نقاشی ساختمان، نجاری، ... . تجربه عملی کسب و کار توسط دانش‌آموزان و پذیرش مسئولیت واقعی در محیطی تحت نظارت مدرسه ضرورت زیرساز و منطق این برنامه را تشکیل می‌دهد.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>دانش‌آموز باید بتواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ با آگاهی و شناخت از مشاغل عرضه شده در مدرسه، یک یا چند مورد را انتخاب کند و در زمان‌های مشخص مسئولیت انجام آن را به‌عهده بگیرد. ■ در موقعیت‌های واقعی فضای کسب و کار درون مدرسه، ارتباط میان ارائه خدمات مسئولانه، رضایت مشتری، نوآوری در انجام کارها، با کسب درآمد را تجربه کند و توانایی خود را برای جلب رضایتمندی کارفرما ارتقا دهد.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ بعد از تعیین مجری یا کارفرمای هر شغل، بروشور و راهنمایی شامل شرح وظایف و نحوه انجام دقیق آن وظایف آماده می‌شود تا در اختیار دانش‌آموزانی که متصدی آن شغل خواهند شد، قرار گیرد. ■ به‌طور خلاصه، برای هر شغل یا تعدادی از شغل‌ها، یک نفر از کارکنان مدرسه به عنوان مرجع و کارفرما معرفی شود تا دانش‌آموزان متصدی آن شغل، کار خود را از او تحویل بگیرند و به او تحویل دهند. ■ یک برنامه چرخشی برای تصدی شغل‌ها تدوین شود به گونه‌ای که هر دانش‌آموز حداقل تعداد معینی از شغل‌ها را تا پایان سال تجربه کند.
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	کار و فناوری و مطالعات اجتماعی
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<p>کارفرما، نوع هر شغل و تعداد دانش‌آموزان متقاضی حجم و چگونگی زمان‌بندی را تعیین می‌کنند.</p> <p>انجام کارها باید به گونه‌ای باشد که رضایت مشتریان و دریافت‌کنندگان خدمات تأمین شود و کارها جنبه نمادین و صوری نداشته باشد.</p>
چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه	<ul style="list-style-type: none"> ■ همه دانش‌آموزان می‌توانند بر حسب تشخیص مدرسه در این برنامه شرکت کنند. ■ اندازه گروه به حجم کار و شغل مربوط در مدرسه بستگی دارد، حداقل دو نفر برای هر شغل باید در نظر گرفته شود.

<p>این برنامه، کار عملی یا خدمت رسانی تلقی می شود.</p> <p>اگر مدرسه به دانش آموزان در ازای کارشان دستمزد دهد، کار عملی و در غیر این صورت خدمت رسانی محسوب می شود.</p>	<p>ح. فرصت های یادگیری</p>
<p>هر شغل درون مدرسه، امکانات خاص خود را می طلبد.</p> <p>آبدارخانه، بوفه مدرسه، کتابخانه، اتاق تایپ و تکثیر، محوطه سبز یا باغچه و ... فضای اجرای این برنامه است.</p> <p>مواد مصرفی (مانند چای، قند، کاغذ، مواد شوینده، ..) یا ابزار و لوازم مورد نیاز برای تعمیر و وسایل کار (مانند انواع جارو، تی، آچار، قلمو، ...) از جمله مواد و منابع لازم برای انجام کار هستند.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و وسایل و تجهیزات مورد نیاز و ...</p>
<p>معلم کار و فناوری مدرسه مدیریت اصلی این برنامه را می تواند به عهده داشته باشد.</p> <p>به علاوه برای هر شغل یا تعدادی از شغل ها، یک نفر از دانش آموزان فعال یا کارکنان مدرسه به عنوان مرجع معرفی می شود تا دانش آموزان متصدی آن شغل، تحت نظارت او کارها را انجام دهند.</p>	<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>
<p>انتظار می رود اموری که دانش آموزان مسئولیت آن را پذیرفته اند هیچ گونه اختلال یا تغییری در جریان عادی کارهای روزانه مدرسه به وجود نیاورد.</p> <p>میزان مسئولیت پذیری، اجرای دقیق و به موقع وظایف توسط هر دانش آموز، صرفه جویی و استفاده بهینه از مواد و منابع، رضایت کارفرما و افراد دریافت کننده خدمات، از جمله برخی ملاک های مشترک و عام در ارزشیابی از دانش آموزان است.</p> <p>بر حسب هر کدام از مشاغل نیز می توان ملاک های خاص تعریف کرد.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست و پنج	
الف. عنوان برنامه	فعالیت های ماجراجویانه ^۱
<p>کودکان ما در حالی دوران طلایی رشد خود را قبل از ورود به مدرسه طی می کنند که با چالش هایی از جمله زندگی ماشینی، آپارتمان نشینی، گرایش به فضای مجازی و بازی های رایانه ای مواجه اند. از این رو آنان نیازمند فراگیری الگوها، دانش و مهارت های سالم زیستن هستند، تا با تأمین نیازهای خود، با مشکلات و مسائل غیرقابل پیش بینی در زندگی برخورد صحیح داشته باشند و زندگی سالم، توأم با فعالیت جسمانی، نشاط، موفقیت و خلاقیت را سپری کنند. سبک زندگی کم تحرک معضلی است که اگر جدی گرفته نشود، رفته رفته کشور را با نسلی ناتوان و بیمار مواجه خواهد ساخت و سونامی بیماری های غیرواگیر مردم را فرا خواهد گرفت.</p> <p>کسب سواد حرکتی زمینه ساز دستیابی به موقعیتی است که فرد را با ظرفیت های وجودی خود و دیگران آشنا ساخته و ادراکی نو که ناشی از تعامل پویا با محیط است به همراه دارد. سواد حرکتی به عنوان یکی از انواع سوادها، با ظرفیت فرد برای داشتن زندگی سالم و فعال تعریف می شود که مورد نیاز تمامی افراد (اعم از ورزشکار و غیرورزشکار) است. سواد حرکتی توسعه مهارت های بنیادین حرکتی و ورزشی است که به کودک اجازه می دهد با انگیزه، اعتماد به نفس و کنترل، در طیف وسیعی از فعالیت های بدنی و موزون و شرایط ورزشی حرکت کند و در قبال شرایط محیطی موجود و براساس ادراک خود، واکنش مناسب نشان دهد.</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>

	<p>سواد حرکتی ترکیبی از تسلط بر مهارت‌های بنیادین حرکتی و ورزشی است که کودک را قادر می‌سازد حرکات مداوم محیط پیرامونش را نگاه کند و براساس درکش از محیط تصمیم دقیقی بگیرد. بنابراین کم تحرکی و سواد کم حرکتی از یک سو و سطح پایین مهارت‌های فردی و گروهی در دانش‌آموزان از سوی دیگر و مهم‌تر تلفیق فعالیت‌های حرکتی با تفکر، پژوهش و خلاقیت مسئله اصلی این برنامه است. افراد با سواد حرکتی نه تنها توانمند هستند بلکه به ظرفیت حرکت که به آنها ارزانی شده اعتماد دارند. افراد باسواد حرکتی با دامن‌های از قابلیت‌های حرکت قادرند تعامل مؤثر و پویایی با انواع محیط‌های آشنا و جدید داشته باشند. این موضوع اهمیت زیادی دارد زیرا انسان‌ها در نتیجه تعامل با محیط رشد و پیشرفت می‌کنند. این فعالیت‌ها می‌تواند در محیط‌های آشنا و ناآشنا نیز صورت پذیرد، و ابعاد فردی، اجتماعی و جسمانی دانش‌آموزان را رشد دهد. در این برنامه مجالی فراهم خواهد شد تا دانش‌آموزان مدرسه در محیطی متفاوت و با تجارب متنوع فرصت مشارکت، تعامل، تفکر و تجسس را ارتقا و مهارت‌های بنیادین حرکتی و فعالیت‌های حرکتی خود را گسترش دهند.</p>
<p>پ. اهداف برنامه</p>	<p>دانش‌آموزان با کسب سواد حرکتی قادر خواهند بود در موقعیت‌های مسئله‌ای تصمیم‌های تأثیرگذار برای حفظ و ارتقای سلامت خود اتخاذ نمایند.</p>
<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها</p>	<p>مهارت‌های بنیادین حرکتی، مهارت‌های گروهی، خلاقیت، تفکر، حل مسئله، آمادگی جسمانی</p>
<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>	<p>سلامت و تربیت بدنی، مطالعات اجتماعی، علوم تجربی، ریاضی</p>
<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>	<p>این برنامه بسته به موقعیت مدرسه و دسترسی به فضای موردنیاز برنامه می‌تواند به صورت تجمیعی هر دو هفته (۴ ساعت) یا یک روز کامل انجام شود.</p>
<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>	<p>دانش‌آموزان دوره ابتدایی و متوسطه در گروه‌هایی که براساس توانایی و علایق آنان شکل می‌گیرد.</p>
<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>	<p>پروژه میدانی، مشارکت گروهی، تفکر، اردو، فعالیت‌های ماجراجویانه، مهارت‌های مقابله با خطر، خودمراقبتی و ...</p>
<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و زمینه فعالیت‌ها و شرایط و امکانات موردنیاز</p>	<p>به تشخیص مجریان و براساس ضوابط مربوط به فعالیت در حوزه موضوع موردنظر (مثلاً در کوهنوردی باید اصول کوهنوردی موردنیاز باشد).</p>
<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>	<p>مدیر، معاون پرورشی، معلم تربیت بدنی و آموزگار، متخصص یا مربی کوهنوردی، صخره‌نوردی، افراد باتجربه در حوزه طبیعت گردی و کوهنوردی و ...</p>
<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>	<p>ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان نشان‌دهنده اعتماد به نفس و استفاده از مهارت‌ها و توانایی‌های حرکتی در موقعیت‌های مسئله‌ای و چالشی است، به گونه‌ای که ضمن انجام واکنش حرکتی منسجم، هماهنگ، به موقع و متعادل، بدن خود را از خطر و آسیب حفظ کند.</p>

نمونه شماره بیست و شش	
الف. عنوان برنامه	رشد منش اخلاقی از طریق داستان
ب. منطق برنامه	<p>رشد منش و تربیت اخلاقی یکی از مسائل مهم جوامع و نظام های تربیتی و از دغدغه های سیاستگذاران آموزشی در جهان است. یکی از شاخصه های مهم سلامت و سعادت فردی و اجتماعی، تجلی منش اخلاقی از طریق حاکمیت ارزش های اخلاقی در رفتار انسان ها و روابط میان آنها، برای خدمت به خود و به دیگران (نیک زیستن) است. منش خوب بسیار مهم تر از هوش شناختی است. ما می توانیم به لحاظ شناختی خیلی باهوش باشیم و کار درست را بشناسیم اما هنوز نتوانیم به آن عمل کنیم. بسیار مشاهده می شود که مردمی دارای هوش شناختی بالا، اغلب تصمیم های نادرستی می گیرند و در نتیجه به موفقیت پایدار اقناع کننده و شادی بخش دست نمی یابند. برای تحقق حاکمیت ارزش ها بر رفتارها و روابط، باید برنامه تربیتی اثربخش و کارا داشت و براساس آن تلاش کرد. اثر بخشی و کارایی برنامه های تربیتی در این حوزه مرهون آغاز آن از اولین سال های کودکی و در خانواده و پی گیری آن در سراسر دوران مدرسه است. شواهد نشان می دهد که جامعه ما نیز بی تردید، بیش از هر چیز نیازمند چنین برنامه ای برای تربیت شهروندانی اخلاقمند است. آمار گزارش شده در منابع رسمی که دال بر نابسامانی ها و چالش های برجسته اجتماعی و فرهنگی نظیر کاهش ارزش و جایگاه خانواده، افزایش نابسامانی در خانواده، گسترش بزه کاری در جوانان و نوجوانان، افزایش آلودگی و تخریب محیط زیست، گسترش فریب کاری در روابط اجتماعی، کاربردهای ناسالم و بعضاً مخرب وسایل ارتباط جمعی و فناوری اطلاعات، گسترش عدم صداقت و عدم امانتداری و افزایش عدم رعایت ضوابط در مناسبات مختلف و در نهایت افزایش پرونده های قضایی است، نشان دهنده این نیاز مبرم به یافتن روش های مؤثر و کارا در حیطه آموزش اخلاق است. زندگی موفق و سعادت آمیز در پرتو روابط اجتماعی عادلانه، همراه با ملاحظات اخلاقی، و توأم با مسئولیت پذیری تحقق می یابد که علاوه بر ویژگی های عملکردی نظیر سخت کوشی، مثبت اندیشی و... مبتنی بر ویژگی های اخلاقی نظیر صداقت، احترام، عدالت، مسئولیت پذیری است که بودن انسان ها را در کنار هم بی خطر، بدون آسیب، همراه با شادی، و توأم با رشد می کند. دستیابی به این مهم در پرتو حاکمیت ارزش های اخلاقی است. زندگی آرام و جامعه ای سعادت مند و به دور از مشکلاتی نظیر خشونت، فقر، تبعیض، فروپاشی خانواده و ... نتیجه حاکمیت اخلاقی و اقدام در جهت رشد آنها به دست می آید. این برنامه به دنبال آن است تا از طریق تلفیق مفاهیم اخلاقی مطرح شده در داستان، در محتوای آموزش، فرصت هایی را برای کسب تجربیات دست اول برای دانش آموزان جهت کسب منش های اخلاقی تدارک ببیند.</p>

<p>پ. اهداف برنامه</p>	<p>در پرتو اجرای این برنامه باید دانش آموز بتواند به نحو سنجش پذیری براساس ۶۰ منش اخلاقی اساسی عمل کند.</p> <p>این رفتارها که ناشی از درک و تشخیص منش های مثبت از منفی و غلبه بر منفی ها و ارزش گذاری مثبت ها با توجه به پیامدها و به کارگیری و نقشه کشیدن برای رشد آنها، به نحوی پایدار و براساس تأملی خودآگاهانه و دائمی است، در تعامل دانش آموزان با دیگران به نحو سنجش پذیری قابل مشاهده خواهد بود.</p>
<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها</p>	<p>شش منش اخلاقی اساسی:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ خردمندی ■ محبت ■ صداقت ■ خودکنترلی ■ شکیبایی ■ عدالت
<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>	<p>■ فارسی، انگلیسی، مطالعات اجتماعی، دینی</p>
<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>	<p>۱۲ جلسه دو ساعته در ۱۲ هفته متوالی و غیرقابل تجمیع در ساعات متوالی و البته قابل تلفیق با برنامه درسی دینی، ادبیات/ زبان فارسی یا انگلیسی، علوم، ریاضی، اجتماعی</p>
<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>	<p>دانش آموزان دوره ابتدایی و متوسطه</p>
<p>ح. فرصت های یادگیری</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ مطالعه متن/ فیلم. ■ تفکر انتقادی ■ گفتگوی سقراطی ■ فعالیت عملی ■ پروژه های تحقیقی
<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و زمینه فعالیت ها و شرایط و امکانات مورد نیاز</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ کتاب داستان ■ فیلم براساس همان کتاب داستان ■ مشارکت والدین
<p>د. مجری و ارائه کننده برنامه</p>	<p>همه معلمان مدرسه و در صورت تلفیق معلم فارسی/ زبان/ دینی/ تفکر و پژوهش/ مطالعات اجتماعی</p>
<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>	<p>ارزشیابی عملکرد دانش آموز در سطح مدرسه/ خانواده نشان می دهد که در رویارویی با مسائل و فرصت های مختلف در زندگی واقعی، اخلاق مدار عمل می کند.</p>

نمونه شماره بیست و هفت	
الف. عنوان برنامه	خلاقیت و کارآفرینی برای کودکان
ب. منطق برنامه / ضرورت و بیان مسئله	<p>پژوهش های متعددی نشان می دهد که کارآفرینی از جمله موضوعاتی است که زمان آموزش آن از دوره ابتدایی است. خلاقیت به عنوان جوهره کارآفرینی، موهبتی الهی و همگانی است که ظهور آن مستلزم پرورش آن است. لذا مدرسه به عنوان عامل مؤثر و کلیدی در رشد توانایی های خلاق و کارآفرینانه کودکان و نوجوانان به شمار می رود. منظور از آموزش کارآفرینی برای کودکان صرفاً ایجاد کسب و کار نیست بلکه هدف پرورش ویژگی ها و نگرش های خلاق و کارآفرینانه در آنان است. اهمیت این موضوع توسط محققان اثبات شده است که برنامه های آموزش خلاقیت و کارآفرینی زمانی تأثیرات پایدار و ملموس برافزایش نگرش و توانمندی های کارآفرینانه افراد می گذارد که این آموزش ها از دوران اولیه مدرسه به آنان ارائه شود. برنامه پیش رو با به کارگیری رویکردی خلاق، فعال و پویا، در خصوص نحوه تدریس و اداره کلاس اقدام به غنی سازی برنامه درسی در راستای شکل گیری و پرورش ویژگی ها و اندیشه های خلاق، نوآور و کارآفرینانه در دانش آموزان نموده تا آنها را به طور مؤثری برای زندگی کنونی و آینده مهیا سازد.</p>
پ. اهداف برنامه	<p>در برنامه خلاقیت و کارآفرینی برای کودکان، انتظار می رود دانش آموزان بتوانند.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ نگرش مثبت و عمیق نسبت به ارزش خلاقیت و کارآفرینی کسب کنند. ■ با توسعه جنبه سیال ذهن خود، بتوانند راه حل های متعدد به یک سؤال یا مسئله در کلاس درس یا مدرسه ارائه دهند. ■ با توسعه جنبه منعطف ذهن خود، راه حل های متنوع و گوناگونی در برخورد با مسائل زندگی یا درسی اراده نمایند. ■ در برخورد با مسائل مختلف، راه حل های مبتکرانه و تازه ارائه نمایند. ■ در موقعیت های دشوار و پیچیده، جزئیات یک موضوع را جهت فائق آمدن بر آن، مدنظر قرار دهند. ■ با استفاده از روش های خلاقانه و نوآورانه، به حل مسائل زندگی خود اقدام نمایند. ■ شایستگی ها و توانمندی های خلاق و کارآفرینانه خود را در قالب انجام پروژه های فردی یا گروهی عملیاتی نموده و دستاورد آن را به نحو مقتضی عرضه کنند.
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها	<ul style="list-style-type: none"> ■ مفاهیم شامل (انعطاف ذهنی، سیالی ذهن، نوآوری و ابتکار، بسط و گسترش ذهنی) ■ مهارت های ایده پردازی و کشف فرصت ها، جمع آوری اطلاعات مختلف، فرایند طراحی سؤال یا مسئله، تولید ایده ها و محصول جدید، کارگروهی و مشارکت مؤثر، کنجکاوی فکری مداوم، جستجو و کاوشگری
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	<p>کلیه موضوعات درسی از قبیل ریاضیات، علوم تجربی، مطالعات اجتماعی، فارسی، هنر، تربیت بدنی و غیره می توانند به عنوان پشتیبان در برنامه خلاقیت و کارآفرینی به کودکان مورد استفاده قرار گیرند.</p>
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<p>این برنامه با دو رویکرد قابل اجرا است؛</p> <p>اول: رویکرد غنی سازی تلفیقی: در این رویکرد با تمرکز بر تلفیق محتوای موجود کتاب های درسی با روش های تدریس خلاق و کارآفرینانه، در هر پایه بین ۶ تا ۸ ساعت زمان در یک ماه مورد نیاز است.</p> <p>دوم: رویکرد غنی سازی تفکیکی یا محدود: که این رویکرد در قالب فعالیت ها و پروژه های خلاق و کارآفرینانه به صورت ۲ ساعت در ۴ هفته متوالی مورد نیاز است.</p>

<p>برنامه می‌تواند برای کلیه دانش‌آموزان پایه‌های چهارم تا ششم ابتدایی یا پایه‌های اول متوسطه به صورت تفکیک شده اجرا گردد.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>
<p>فرصت‌های یادگیری مبتنی بر انجام پروژه‌های فردی و گروهی فرصت‌های یادگیری مبتنی بر حل مسئله به شیوه خلاقانه فرصت‌های یادگیری مبتنی بر انواع بازی‌های خلاق فرصت‌های یادگیری مبتنی بر روش‌های هنری خلاق</p>	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>آماده‌سازی فضا و ملزومات لازم برای انجام فعالیت‌های خلاق از قبیل نقاشی، کاردستی، نمایش، حل معما و ... ترتیب دادن مکان‌هایی برای به اشتراک گذاشتن ایده‌ها و خلاقیت‌های دانش‌آموزان هماهنگی با والدین در زمینه چگونگی فراهم‌سازی شرایط خلاق در خانواده تنوع دادن به وسایل و امکانات موجود در کلاس از لحاظ رنگ و شکل جهت فعال نگه‌داشتن حواس کودکان فراهم کردن شرایط جهت استفاده از محیط‌های باز و طبیعی جهت ارائه محرک‌های نو غیرقابل پیش‌بینی فراهم نمودن فضا و ملزومات ایمن و بهداشتی برای انجام فعالیت‌های خلاقانه گردآوری وسایل ارزان و بی‌استفاده از قبیل جعبه‌های مقوایی، پلاستیکی، اشیای کهنه و مستعمل برای ساخت چیزهای جالب، خلاق و کاربردی توسط دانش‌آموزان.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و زمینه فعالیت‌ها و شرایط و امکانات موردنیاز</p>
<p>گروهی از افراد مشتمل بر معلمان خلاق و مربیان کارآفرینی، مدیران مدارس، والدین با مشاغل و تجربیات خلاق و کارآفرینانه مختلف، کارآفرینان برتر، مشاوران و مربیان تربیتی، افراد موفق و مطرح در حوزه‌های مختلف</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>ارزیابی تفکر خلاق دانش‌آموزان در جنبه‌های سیالی، انعطاف‌پذیری، اصالت و تازگی و بسط از طریق آزمون‌های خلاقیت‌سنج معتبر. بررسی علاقمندی و نگرش مثبت دانش‌آموزان نسبت به خلاقیت و کارآفرینی، از طریق میزان استقبال و مشارکت آنها در انجام فعالیت‌ها و پروژه‌های خلاق و کارآفرینانه در سطح کلاس یا مدرسه.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست و هشت	
الف. عنوان برنامه	<p> پرورش مهارت های پرسشگری</p> <p>بسیاری از ویژگی های ذهنی و عادت های ما در کودکی شکل می گیرند. چنانچه در این مرحله از تربیت، دانش آموزان بتوانند از مهارت ها و قابلیت های اساسی برخوردار شوند، خواهند توانست گام های بلندی در ادامه مسیر زندگی خود بردارند. توجه ویژه نظام های تربیتی به این مرحله و تجهیز دانش آموزان به مهارت هایی که آنها را برای ادامه زندگی و زیست موفقیت آمیز در دنیای آینده آماده می سازد، بسیار حیاتی است. پرسش کردن یکی از ویژگی های مهم کودکان است. آنها با پرسیدن های خود به دنبال فهمیدن و گشودن جهان پیرامون خود هستند و اگر به درستی تربیت شوند، یاد می گیرند پرسش های بزرگ تری بپرسند. شورای آموزشی مدرسه در نظر دارد پروژه «پرورش مهارت های پرسشگری» را با هدف تربیت کودکانی پرسشگر، کنجکاو، جستجوگر، نوآور و دارای استقلال فکری در سطح مدرسه اجرا کند.</p> <p>نیازهای تربیتی دنیای امروز فراتر از انباشت اطلاعات و داده هاست. آنچه در دنیای امروز نیاز است، تربیت انسان های پرسشگر، خود راهبر و خلاق است تا با تعامل پرسشگرانه و خلاقانه با دنیای پیرامون خود به یادگیری و تولید دانش اقدام کنند. پرسشگری با مهارت های دیگری مانند پژوهش، حل مسئله، تفکر انتقادی، فراشناخت و خلاقیت ارتباط نزدیک دارد. در واقع پرسشگری به عنوان وجه مشترک این مهارت ها، عنصر و ویژگی محوری آنها محسوب می شود.</p> <p>ممکن نیست فردی پژوهشگر خوبی باشد، به خوبی از عهده حل مسائل برآید، در حالی که پرسشگر ضعیفی است. دانش آموزان ما به سختی از مهارت تفکر انتقادی برخوردار خواهند شد در حالی که فاقد مهارت پرسشگری هستند. پرسشگری در واقع اساس و سنگ بستر بسیاری از این مهارت ها را تشکیل می دهد و بدون ایجاد یک منش پرسشگری، پرورش سایر مهارت های تفکر دشوار خواهد بود.</p>
ب. منطق برنامه / ضرورت و بیان مسئله	
پ. اهداف برنامه	<p>دانش آموزان باید بتوانند:</p> <p>با کسب مهارت های پرسشگری، پرسش های خود را برای درک عمیق تر موضوعات و تحلیل موقعیت های پیچیده تولید کرده و به کار گیرند.</p> <p>هدف اصلی این برنامه، تربیت کودکانی پرسشگر، کنجکاو، جستجوگر، نوآور و دارای استقلال فکری است.</p>
ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت ها	<p>مفاهیم: انواع پرسش ها (پرسش های باز، پرسش های بسته، ...)</p> <p>مهارت ها: طرح و تولید پرسش های مناسب درباره موضوع مورد نظر / بازبینی و اصلاح پرسش ها / اولویت بندی پرسش ها</p>
ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی	<p>این پروژه در چهارچوب برنامه های تجویزی، در ادامه برنامه های تجویزی و برنامه ویژه مدارس قابل اجرا می باشد.</p>
ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا	<p>به زمان ویژه ای نیاز نمی باشد و در تلفیق با برنامه های تجویزی یا در زمان برنامه ویژه مدارس قابل انجام می باشد.</p>
چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه	<p>دانش آموزان پایه های چهارم، پنجم و ششم</p>

<ul style="list-style-type: none"> طراحی نقطه کانونی برای پرسش و در اختیار گذاشتن دانش و اطلاعات لازم درباره موضوع برای ایجاد درک مشترک پیش‌بینی فعالیت‌های یادگیری گروهی (در گروه‌های کوچک ۴ و ۵ نفره) اجرای مراحل تدوین پرسش با استفاده از «تکنیک تدوین پرسش» ایجاد موقعیت لازم برای بحث و گفتگو درباره پرسش‌های تدوین شده در گروه‌ها و نحوه کاربرد آنها ترغیب دانش‌آموزان به تأمل درباره فرایند تدوین پرسش با استفاده از تمرین‌های فراشناختی 	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>
<p>برای اجرای موفقیت‌آمیز این پروژه لازم است تغییراتی در مؤلفه‌های برنامه درسی، تدریس، الگوهای ارتباطی و ارزیابی انجام شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> تغییر شرایط فیزیکی کلاس (در صورت امکان) کاغذ در اندازه‌های بزرگ (ترجیحاً A۱) ماژیک و خودکار در رنگ‌های مختلف دستورالعمل تدوین پرسش‌ها 	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و زمینه فعالیت‌ها و شرایط و امکانات موردنیاز</p>
<p>کلیه معلمان (در صورت نیاز با همکاری و مشورت ایده‌پرداز)</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان براساس مهارت‌هایشان در خلق و طرح پرسش و به‌کارگیری آنها برای درک و تحویل (موضوعات و موقعیت‌ها).</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

نمونه شماره بیست و نه	
الف. عنوان برنامه	باز آفرینی مهارت‌های گفتگو
<p>انسان موجود اجتماعی است و گفتگو مهم‌ترین وجه این مدنیت است. در جریان گفتگو تنها اطلاعات رد و بدل نمی‌شود بلکه اتفاق پیش می‌آید که انسان‌های با اندیشه و ذهن خود و دیگری آشنا می‌شوند و از این رهگذر شعور یا خرد جمعی شکل می‌گیرد. یکی از مهارت‌های بنیادین که در تکوین و تکمیل شخصیت دانش‌آموزان تأثیر به‌سزا دارد، مهارت گفتگو است. اهمیت این مهارت وقتی دو چندان می‌نماید که نیم‌نگاهی به تحولات شگرف صنعتی در روش زندگی تکنولوژیک و دگرگونی سنت‌ها و ارزش‌های انسان امروز می‌اندازیم. توانایی افراد جامعه در برقراری ارتباط واقعی و متناسب با ارزش‌های اخلاقی و فهم و درک متقابل کاهش یافته است و شاهد فقر مهارت گفتگو در دانش‌آموزان هستیم. فقر مهارت‌های گفتگو می‌تواند به تعاملات نامؤثر دانش‌آموز با والدین و معلمان و دیگر کارکنان مدرسه، کاهش پیشرفت تحصیلی و انزوای اجتماعی منجر شود و به این ترتیب فرصت‌های کسب مهارت‌های گوناگون و بالفعل کردن پتانسیل‌های گوناگون در دانش‌آموز را از بین برد.</p> <p>اولین و مهم‌ترین نتیجه این کاستی و ضعف، تربیت نسلی خواهد بود که به لحاظ هنجاری مقوله نفع شخصی ارزش محوری او شده و ارزش‌های جمعی مانند اخلاق، آزادی، عدالت و همبستگی تبدیل به موضوعاتی بیگانه خواهند شد. ارائه آموزش‌های متمرکز بر نهادینه کردن فرهنگ تحمل و مدارا و ارتباط درست با دیگران، یکی از مهم‌ترین وظایف نظام‌های آموزشی است که عملیاتی کردن آن</p>	<p>ب. منطق برنامه/ضرورت و بیان مسئله</p>

<p>با فراهم آوردن پیش شرطهای زیست مسالمت آمیز، کیفیت زندگی جمعی را، از خانه و مدرسه تا جامعه‌های بزرگ‌تر، ارتقا خواهد بخشید.</p> <p>برای آموزش و بازآفرینی مهارت‌های گفتگو مدرسه، بیشترین زمان و بهترین بازه‌های عمر یادگیری افراد را در اختیار دارد و چه بسا بهترین مکان و موقعیت است.. تمرین گفتگو در قالب کارگاه‌های گفتگو و در فضای مدرسه‌ای و از سنینی که هنوز عادت‌ها و اندیشه‌ها و انگیزه‌ها به‌طور کامل شکل نگرفته است؛ می‌تواند تأثیری ماندگار در رشد و غنی‌سازی شخصیت دانش‌آموزان داشته باشد.</p>	
<p>در پایان این دوره آموزشی و با به‌کارگیری مهارت‌های ده‌گانه گفتگو شاهد آمادگی بیشتر دانش‌آموزان برای بازنگری در رفتارها، افزایش مشورت‌پذیری، افزایش آمادگی کار جمعی و گشودگی بیشتر در نسبت با انتقادات و کاهش نزاع‌های لفظی و رفتاری خواهیم بود.</p>	<p>پ. اهداف برنامه</p>
<p>در کارگاه‌های گفتگو ده مهارت اصلی معرفی و تمرین می‌شوند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ یادگیرندگی ■ احترام کامل ■ گشودگی ذهن ■ از دل سخن گفتن ■ گوش دادن ■ پرهیز از شتاب ■ تعلیق باورها ■ جانب‌داری سازنده ■ جویایی ■ ناظر خویش بودن <p>تمارین مربوط به هر مهارت در اختیار راهنماها قرار دارد و آنها با استفاده از دستورالعمل اجرا و تجارب گذشته به مرور و اجرای آنها می‌پردازند.</p>	<p>ت. محتوای برنامه یا شرح فعالیت‌ها</p>
<p>مطالعات اجتماعی، هدیه‌های آسمان، فارسی و ...</p>	<p>ث. موضوعات پشتیبان در برنامه درسی تجویزی</p>
<p>به فراخور برنامه‌های درسی مدارس و نیز با توجه به زمان‌های خالی اولیا و مربیان مدارس می‌توان این کارگاه‌ها را در قالب‌های گوناگون اجرا کرد:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ دو روز کامل از صبح الی عصر ✓ چهار نیم روز در دو هفته ✓ چهار جلسه ۵ ساعته، هفته‌ای یکبار، به مدت یک ماه ✓ قالب‌ها و زمان‌بندی‌های دیگر با توجه به برنامه‌های درسی پیشنهاد می‌شود. 	<p>ج. حجم زمانی و چگونگی زمان بندی اجرا</p>
<p>تعداد شرکت کنندگان حداقل ۱۵ نفر، حد مطلوب بین ۲۰ تا ۲۵ نفر و حداکثر ۳۰ نفر است. برای شرکت کنندگان در کارگاه محدودیت (سنی، جنسی، ...) وجود ندارد.</p>	<p>چ. گروه مخاطبان و نحوه انتخاب، اندازه گروه</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ پروژه‌های میدانی ✓ تحقیق در تجربه‌های زیسته شخصی و جمعی ✓ فعالیت‌های گروهی 	<p>ح. فرصت‌های یادگیری</p>

<p>■ الزامات و محیط اجرا</p> <p>کارگاه‌های گفتگو را در فضایی با گنجایش مناسب و صندلی‌هایی دایره‌وار می‌توان برگزار کرد. وسایل لازم برای کارگاه‌ها نیز در کانون گفتگو موجود است؛ وسایلی از قبیل بنرهای قوانین گفتگو، تمرین گفتگو، گوی سخن و برخی لوازم دیگر از این دست.</p>	<p>خ. شرایط اجرا، فضا و مواد، منابع، امکانات، ابزارها و زمینه فعالیت‌ها و شرایط و امکانات موردنیاز</p>
<p>راهنماهایی که کارگاه‌های سه‌گانه گفتگو را گذرانده و پروژه‌های خود را تحویل داده باشند.</p> <p>می‌توانند کارگاه‌های گفتگو را برگزار کنند.</p> <p>معلم‌ها و کادر مدارس می‌توانند با گذراندن این دوره‌ها به راهنماهای گفتگو تبدیل شوند.</p>	<p>د. مجری و ارائه‌کننده برنامه</p>
<p>ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان براساس مهارت‌هایشان در گفتگو.</p>	<p>ذ. عملکرد مورد انتظار پس از اجرای برنامه و نحوه ارزشیابی</p>

